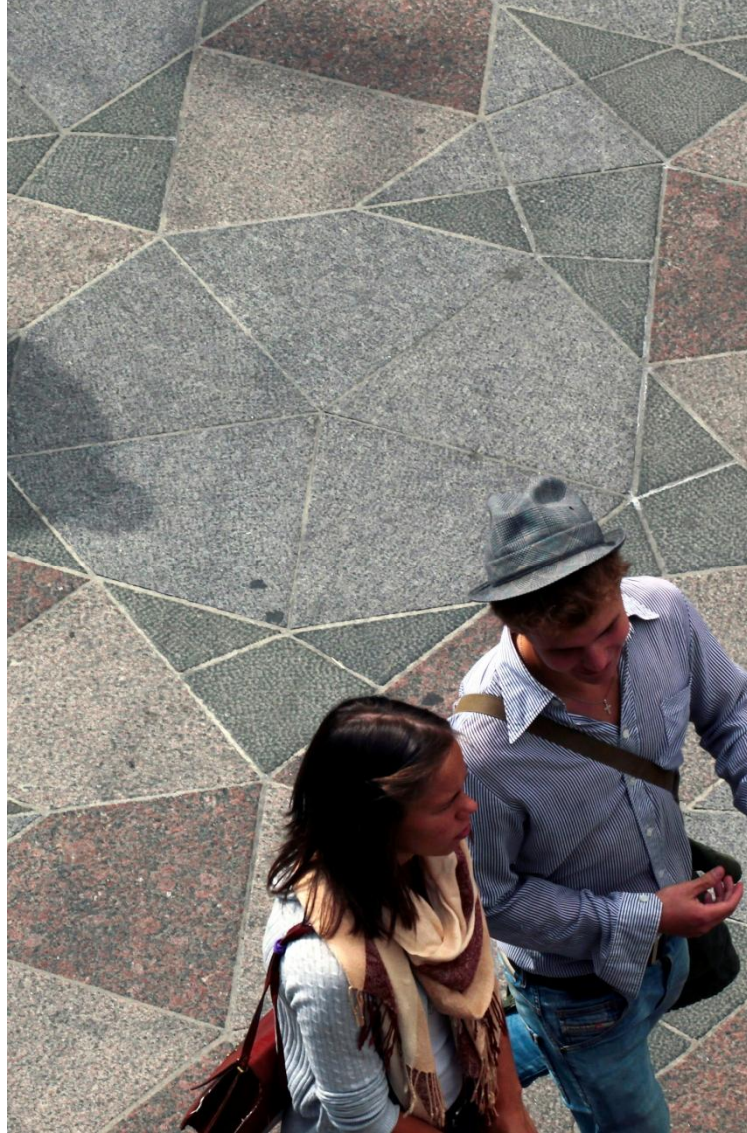

Yleisten töiden lautakunta ja rakennusvirasto

TOIMINTASUUNNITELMA VUODEKSI 2012

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISTEN TÖIDEN LAUTAKUNTA JA RAKENNUSVIRASTO.....	2
1.1	Toiminta-ajatus ja keskeiset tehtävät	2
1.2	Toimintaympäristön keskeiset muutokset taloussuunnitelmakaudella.....	2
1.3	Kaupungin strategiaohjelma rakennusviraston toiminnassa.....	3
1.4	Kilpailuttaminen.....	5
1.5	Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi.....	5
1.6	Henkilöstö.....	6
	Tasa-arvosuunnitelma	6
	Kielisuunnitelma	6
	Työhyvinvointia edistävät toimenpiteet.....	7
1.7	Erillisvaikutusten arviointi	7
	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta.....	7
1.8.	Tavoitteiden yhteenveto	8
	Sitovat toiminnalliset tavoitteet.....	8
	Tunnusluvut ja muut toiminnalliset tavoitteet	9
	Tuottavuuden seuranta	9
2	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINTASUUNNITELMA	9
2.1	BRUTTOYKSIKÖT	11
2.1.1	Viraston johto ja yhteiset palvelut.....	11
2.1.2	Hallinto-osasto	11
2.1.3	Katu- ja puisto-osasto	13
2.1.4	Arkkitehtuoriosasto.....	24
2.1.5	Palveluosasto.....	28
2.2	NETTOYKSIKKÖ.....	32
2.2.1	HKR-Rakennuttaja	32
3	INVESTOINTIHANKKEET	37
3.1	Kadut, liikenneväylät, radat	38
3.2	Puistorakentaminen.....	39
3.3	Irtain omaisuus.....	47
4	RAPORTOINTISUUNNITELMA	48

LIITTEET

- Käyttötalous- ja investointiosan tulosbudjetit
- Kartta/katu- ja puistoinvestoinnit
- Katu- ja liikenneväyläinvestointiohjelma
- Puistoinvestointiohjelma

Kansikuva: Keskuskatu on yksi rakennusviraston WDC-hankkeista. Kuva: Lauri Hänninen

1 YLEISTEN TÖIDEN LAUTAKUNTA JA RAKENNUSVIRASTO

1.1 Toiminta-ajatus ja keskeiset tehtävät

Viraston toiminnan tarkoitus

Toiminnan tarkoituksena on kestävä, kaunis ja toimiva kaupunki asukkaiden, yritysten ja maan pääkaupungin tarpeisiin. Rakennusviraston palvelut takaavat viihtyisät ja toimivat katu- ja viheralueet sekä toimitilat ja tuovat lisäarvoa helsinkiläisille.

Keskeiset tehtävät

Yleisten töiden lautakunnan ja rakennusviraston toimialana on huolehtia Helsingin katujen ja viheralueiden suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja valvonnasta. Virasto vastaa myös omalta osaltaan kaupungin toimitilojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Tehtävänsä rakennusvirasto hoitaa yhdistämällä mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti viraston henkilöstön ja ulkopuolisten yritysten voimavarat.

Tärkeimpiä rakennusviraston tehtäviä ovat:

- katu- ja viheralueiden palvelujen, rakentamisen ja ylläpidon suunnittelu, järjestäminen ja tilaaminen sekä viranomaistoiminnot
- katu- ja viheralueiden rakennuttaminen
- asiakaspalvelu
- pysäköinninvalvonta ja ajoneuvojen siirtäminen sekä romuajoneuvojen hävittäminen
- luvat, vuokraukset ja valvonta
- kaupungin talonrakennus- ja toimitilahankkeiden suunnittelu ja rakennuttaminen sekä käytön tekninen neuvonta
- väestönsuojien, metron ja muiden erikoisrakenteiden rakennuttaminen
- pilaantuneiden maiden ja ylijäämämassojen tilaaja- ja asiantuntijatehtävät
- yleisökäymälöiden rakentaminen ja ylläpito

1.2 Toimintaympäristön keskeiset muutokset taloussuunnitelmakaudella

Toimintaympäristössä tapahtuvia keskeisiä muutoksia ovat:

- Talouden kiristyminen ja muuttuvat suhdanteet edellyttävät palvelujen hankkimista taloudellisesti, tehokasta kustannusten hallintaa ja tuottavuuden parantamista. Hankintojen johtamisen ja tilaajaosaamisen merkitys korostuu.
- Kaupunkirakenne tiivistyy ja ympäristön sekä palveluiden merkitys koros-

tuu.

- Yleiset alueet ja niiden palveluverkosto laajenee sekä ikääntyy.
- Pääkaupunkiseudun yhteistyö jatkuu aktiivisena.
- Lainsäädännön uudistuminen muuttaa toimintatapoja mm. pysäköinninvalvonnan osalta. Rakentamiseen lainsäädäntö tuo uusia vaatimuksia, mm. energiatehokkuuden osalta.
- Ilmastonmuutokseen ja sääolojen poikkeustilanteisiin tulee varautua.
- Henkilöstön saatavuus ja kilpailukyky työnantajana korostuvat henkilöstön ikärakenteesta johtuen.
- Toiminta rakentamisessa esiintyvien epäterveiden ilmiöiden, erityisesti harmaan talouden, estämiseksi korostuu.

1.3 Kaupungin strategiaohjelma rakennusviraston toiminnassa

Tuottavuuden parantaminen

Tuottavuutta lisätään parantamalla toimintaprosesseja, hyödyntämällä uutta teknologiaa, kehittämällä tilaamismenettelyjä ja lisäämällä avoimen kilpailun osuutta hankinnoissa.

Toimialarajat ylittäviä prosesseja parannetaan kehittämällä kaavoitusyhteistyötä, aluerakentamisen logistiikkaa ja työmaa-alueiden isännöintiä sekä yhteinen kunnallistekninen työmaa -toimintatapaa.

Ylläpidon tilaamisen pitkän aikavälin tavoitteena on luoda pääkaupunkiseudulle ylläpitopalveluiden markkinat, jotka säätelevät kustannustasoa. Ylläpidon ostopalveluiden kustannustehokkuutta ja tuottavuutta parannetaan lisäämällä avoimen kilpailun osuutta ylläpito Hankinnoissa. Staralta edellytetään tuottavuuden parantamista osana kumppanuussopimusta.

Uutta teknologiaa hyödynnetään kehitettäessä pysäköinninvalvonnan, ajoneuvojen siirron, asiakaspalvelun ja alueidenkäytön prosesseissa käytettäviä tietojärjestelmiä. Ylläpidon tilaamisprosessissa otetaan käyttöön mm. sähköiset työmaapäiväkirjat.

Taloudelliselta volyymltaan suurimmille palveluille eli yleisten alueiden ylläpidolle, investointihankkeiden rakennuttamiselle, pysäköinninvalvonnalle, rakennuttamiselle ja hallintopalveluille on määritelty tuottavuusluvut. Tuottavuutta lisäävät toimenpiteet on määritelty rakennusviraston tuottavuus- ja hyvinvointiohjelmaan. Tuottavuuden mittaamista kehitetään edelleen.

Sähköisen asioinnin lisääminen

Sähköistä asiointia lisätään osana toimintaprosessien ja tietojärjestelmien kehittämistyötä: asiakaspalvelussa (asiakaspalautteet), alueidenkäytössä (maankäyttöluvat) ja pysäköinninvalvonnassa (pysäköintitunnukset ja vastalauseet). Sähköisen asioinnin toteuttamisessa tukeudutaan kaupunkitasoisiiin ratkaisuihin.

Kaupunkikuvaan ja liikenteen sujuvuuteen vaikuttavien työmaiden haittojen vähentäminen

Yhteinen kunnallistekninen työmaa -toimintatapa tähtää työmaista aiheutuvien haittojen vähentämiseen, ja sillä on myös rakentamisen tuottavuutta parantavia vaikutuksia. Kaivutöiden hallinnan parantamiseksi jatketaan katu- ja puistoalueilla toimivien teknisen huollon verkostojen omistajien yhteistyötä katu- ja puisto-osaston koordinoimana. Lisäksi liikenteelle aiheutuvia haittoja minimoidaan nopeutetuilla siltaurakoilla.

Maankäytön ja asumisen toteutusohjelman edellytysten varmistaminen

Maankäytön ja asumisen toteutusohjelman mukaisen asuntotuotannon toimeenpanon edellytykset varmistetaan kaavoitusyhteistyöllä ja ajoittamalla yleisten alueiden investointihankkeiden suunnittelu ja rakentaminen siten, että ne tukevat uusien aluekokonaisuuksien toteutuksen kokonaisuakataulua ja muun rakentamisen etenemistä.

Joukkoliikenteen edistäminen sekä jalankulun ja pyöräilyn mahdollisuuksien lisääminen

Joukkoliikenteen edistämishankkeiden ja pääkatuverkon kehittämishankkeiden toteutusta priorisoidaan. Jalankulun ja pyöräilyn mahdollisuuksia lisätään uusien alueiden suunnitteluratkaisuilla sekä kävelykeskustan ja pyöräilyverkon täydentämisellä.

Kaupungin viihtyisyyden ja toimivuuden edistäminen

Kaavoitusyhteistyöllä edistetään yhtenäisten viheralueiden ja viheralueyhteyksien säilymistä. Yleisten alueiden suunnitteluratkaisuilla sekä ylläpidosta huolehtimalla edistetään viihtyisien ja toimivien asuinalueiden ja ympäristöjen toteuttamista. Lisäksi pyritään ennaltaehkäisemään yleisten alueiden häiriökäyttäytymistä.

Ilmastonmuutokseen varautuminen

Energian säästö on osa ilmastonmuutoksen torjuntaa. HKR-Rakennuttaja on mukana lukuisissa tutkimus- ja kehityshankkeissa ja kehittää malleja ja ohjeistusta energiatehokkaan suunnittelun ja rakentamisen tueksi. Energia-

tehokas rakentaminen on avainasemassa, sillä rakennukset kuluttavat suuren osan kaupungin käyttämästä energiasta.

Helsingin kaupungin rakennusviraston sitovaksi energiansäästötavoitteeksi 2012 on määritelty energiansäästöneuvottelukunnan ohjeistuksen mukaisesti 2 % säästötavoite vuoden 2010 kokonaisenergiakulutuksesta sähkön ja kaukolämmön päämittareilla luettuna. Tarkemmat energiasäästötoimenpiteet kahden prosentin säästötavoitteeseen pääsemiseksi asetetaan viraston energiansäästösuunnitelmassa vuodelle 2012.

Yleisten alueiden energiasäästötavoitteet ja -toimenpiteet liittyvät ulkovaistuksen energiatehokkaampiin laitteisiin ja uuteen ohjausjärjestelmään, joilla arvioidaan saavutettavan 15 - 20 % energiansäästö.

Lisäksi ilmastonmuutokseen varaudutaan toteuttamalla tulvantorjuntasuunnitelman mukaisia tulvansuojeluhankkeita. Ylläpidossa varaudutaan poikkeuksellisiin sääolosuhteisiin.

Harmaan talouden torjunta

Harmaan talouden torjunnassa toimitaan ohjeistuksen mukaisesti ja tilaajana käytetään kaikkia ilman viranomaisvaltuuksia käytettävissä olevia keinoja.

Johtamisen ja henkilöstön osaamisen parantaminen

Viraston johtamisjärjestelmän ja johtamisen kehittämällä edistetään viraston strategian tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä. Esi- miesten ja asiantuntijoiden osaamiseen ja jaksamiseen panostetaan. Myös urasuunnittelua vahvistetaan.

1.4 Kilpailuttaminen

Rakennusvirasto on määritellyt katujen ja viheralueiden rakentamisen ja ylläpidon strategian vuosille 2007-2012. Strategiassa määritellään yleisten alueiden ylläpito ja rakentaminen, sisäinen tilaaminen, henkilöstön määrä ja toiminnan kehittäminen.

Rakennusvirasto ja Stara laativat yleisten alueiden ylläpitotöistä useampi- vuotisen kumppanuussopimuksen ja rakentamishankkeista vuosisopimuksen. Yksityissektorilla teetettävät katu- ja viheralueiden ylläpitourakat sekä rakentamishankkeet kilpailutetaan. Tilahankkeiden suunnittelu- ja urakointipalvelut ostetaan rakennusalan markkinoilta kilpailuttamalla.

Hankintatoimintaa ja kilpailuttamista kehitetään vuonna 2011 laaditun viraston hankintastrategian linjausten mukaisesti.

1.5 Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

Tietotekniikan hyödyntämisessä ja sähköisessä asiointissa virasto noudattaa kaupungin tietotekniikkastrategian linjauksia ja harjoittaa tietotekniikan tehokasta ja taloudellista hyödyntämistä viraston palveluissa.

Osastokohtaiset sähköisen asiointin kehittämishankkeet ilmenevät jäljempänä esitetyissä osastokohtaisissa teksteissä.

1.6 Henkilöstö

Henkilökunnan määrä on 483 henkilöä. Vuonna 2012 vakinaisen henkilöstön määrässä ei tapahdu suuria muutoksia. Viiden vuoden kuluessa lähtee eläkkeelle 90 henkilöä. Uuden henkilökunnan rekrytointi perustuu kattavaan henkilöstösuunnitteluun, joka antaa varman pohjan henkilöstön oikealle mitoitukselle sekä osaamistarpeille. Suunnittelulla varaudutaan myös henkilöstö- ja osaamisrakenteen muutoksiin. Vuoden 2011 henkilöstöraportti laaditaan uudistetussa muodossa.

Viraston osastoja avustetaan 1.1.2012 toteutettavan organisaatiomuutoksen läpiviennissä. Samoin uudet kunnallisalan työehtosopimukset viedään käytäntöön keskushallinnon ohjeistuksen mukaisesti. Osallistutaan aktiivisesti kaupungin henkilöstöhallinnon niin prosesseihin kuin järjestelmiin liittyviin kehittämistoimiin. Kaupungin uusi innovaatiojärjestelmä otetaan käyttöön. Erityisesti tutustutaan yhteisöllisen viestinnän sekä sosiaalisen median keinoihin henkilöstöviestinnässä.

Rakennusviraston henkilöstöohjelma pohjautuu kaupungin strategiaohjelman 2009 -2012 tavoitteisiin. Rakennusviraston vetovoimaisuutta työnantajana voimistetaan. Yhteistyötä oppilaitosten kanssa kehitetään edelleen.

Henkilöstön muutosvalmiutta lisätään kehittämällä johtamista ja osaamista. Henkilökunnan motivoitumista ja sitoutumista edistetään ura- ja työkiertomallien avulla sekä kannustavalla palkkauspolitiikalla, mm. viraston palkitsemisohjelma uusitaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota, että henkilökunnan palkkatietämys lisääntyy; mm. työnvaativuuden arvioinnit ovat ajantasaisia ja palkitsemisperiaatteet ovat kaikkien tiedossa.

Tasa-arvosuunnitelma

Tasa-arvolain lähtökohtana on valtavirtaistaminen, minkä johdosta tasa-arvon edistäminen kuuluu työyhteisön normaaliin toimintaan. Kaupungin tasa-arvosuunnitelma valmistuu vuonna 2012. Sen tavoitteet integroidaan viraston henkilöstösuunnitteluun.

Kielisuunnitelma

Rakennusviraston kielisuunnitelman mukaisesti asiakaspalautteita seuraamalla ja kielitaitovaatimuksista päättämällä varmistetaan, että henkilöstöllä on molempien kotimaisten kielten lisäksi riittävä muiden kielten taito. Riittävästi eritasoista koulutusta järjestetään painottaen rakennusvirastossa tarvittavaa ammattisanastoa. Laatuhankkeissa otetaan huomioon viraston kielisuunnitelmassa olevat kielellistä palvelutasoa koskevat asiat. Kielitaito otetaan huomioon palkkauksessa kaupungin ohjeiden mukaan.

Työhyvinvointia edistävät toimenpiteet

Työhyvinvointia vahvistetaan hankkeilla, jotka kohdistuvat johtamisen, muutoksen, työnantajakuvan sekä osaamisen kehittämiseen. Sisäinen viestintä järjestetään viraston viestintästrategian mukaisesti. Työterveyshuollon palveluja kehitetään yhteistyössä työterveyshenkilöstön kanssa. Vaarojen arvioinnit ja työpaikkatarkastukset on tehty vuoden 2012 loppuun mennessä yhdessä työterveys- ja työsuojeluhenkilökunnan kanssa.

1.7 Erillisvaikutusten arviointi

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Rakennusviraston toiminnan riskien hallinta jakaantuu mm. seuraaviin osaluokkiin:

Budjettiraamien noudattaminen ja määrärahan käyttö

- osavuosisiraportit ja talousarvioennusteet neljä kertaa vuodessa

Jatkuva toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden seuranta

- SAP ja Business Warehouse – järjestelmien tuottamat raportit sekä sähköinen laskujen hallinta

Tietohallintoon liittyvät riskit

- 2007 erillisselvitys, jonka pohjalta suunnitelma vuosiksi 2008 – 2010 tietoturvan parantamiseksi
- vuonna 2008 aloitettu toteutus jatkuu

Rakennusviraston sisäinen valvonta on järjestetty Talous- ja suunnittelukeskuksen vuonna 2007 valmisteleman sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti.

Hankintariskejä on vähennetty laatujärjestelmiä kehittämällä ja panostamalla asiakirjojen valmisteluun hankintaprosessin aikana. Lisäksi hankintalakimiehet tarkastavat sopimusasiakirjojen oikeellisuuden.

Työsuojelullisia riskejä vähennetään vakiintunein työsuojelutoimenpitein, työsuojeluorganisaation avulla sekä henkilöstön jatkuvalla koulutuksella.

Ympäristöriskien vähentämiseksi on rakennusvirastossa laadittu lautakunnan hyväksymä ympäristöohjelma vuosille 2009 - 2012. Ympäristöohjelmassa määritellään viraston toimialan tärkeimmät ympäristötavoitteet lähivuosille. Ohjelma sisältää mm. seuraavia pääteemoja

- ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen varautuminen
- ilmansuojelu ja katupöly
- luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- tulvat, pienvedet ja Itämeri
- meluntorjunta
- ekologisesti kestävä rakentaminen ja energiansäästö
- roskaantumisen ja jätteen synnyn ehkäisy sekä jätteen hyötykäyttö ympäristöjohtamisen parantaminen

Vuonna 2012 tullaan laatimaan seuraavalle nelivuotiskaudelle uusi ympäristöohjelma, joka tukee kaupungin strategiaohjelman ympäristötavoitteita ja kaupungin ympäristöpolitiikkaa, sekä ympäristösuojelun sektorikohtaisia ohjelmia. Lisäksi ympäristöasioiden hallintaan on varattu henkilöresursseina viraston ympäristöasiantuntija, osastojen ympäristövastaavat ja ekotukihenkilöt.

1.8 Tavoitteiden yhteenveto

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarvioon sisältyvät, valtuuston hyväksymät sitovat toiminnalliset tavoitteet ovat seuraavat:

1. Katujen hoidossa käytettävistä liukkaudentorjuntamateriaaleista (kiviaines ja suola) peräisin olevien hiukkasten (PM₁₀) osuus on määräävänä tekijänä vuorokauden aikana enintään 30 ylitystapauksessa vuoden 2012 aikana.
2. Ydinkeskustan ja aluekeskusten keskeisimmät torit ja puistot sekä joukkoliikenteen terminaalien lähiympäristöt siivotaan arkisin ennen kello kahdeksaa aamulla.
3. Työmatkaliikennettä palvelevat 1. ylläpitoluokkaan kuuluvat tärkeimmät pääkadut sekä jalankulun ja pyöräilyn väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty aamulla ennen kello seitsemää.
4. Rakennusviraston, Helsingin Energian ja HKL -liikelaitoksen kaivutöiden kestoa lyhennetään rakennusviraston koordinoimana 5 % edellisen vuoden tasosta.

5. Helsingin katu- ja puistorakentamisesta ylijäämämassojen vastaanottoaikkoihin sijoitettavat massat puolitetaan vuoden 2010 tasosta käsittelemällä ne rakennuskelpoiseksi maa-ainekseksi.
6. Katupuukujanteista poistettavat puut korvataan uusilla seuraavan kasvukauden alkuun mennessä.
7. Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edistetään siten, että metsien ja puuston käsittelyssä turvataan eläin- ja kasvilajien säilyminen luonnonhoidon linjausten mukaisesti.

Määrä- ja taloudellisuustavoitteet

	Tilinpäätös	Tulos-	Talous-	Talous-	Talous-
	2010	budjetti	arvio	suunnitelma	suunnitelma
	1000 €	2011	2012	2013	2014
		1000 €	1000 €	1000 €	1 000 €
Ylläpidettävä katuala, ha	1 974	2 184	2 228	2 272	2 318
Ylläpidettävät sillat, m2	310 000	310 000	310 000	320 000	325 000
Yleiset käymälät, kpl	35	36	37	38	39
Uudelleen päällystetty katuala, ha	43	45	45	45	45
Rakennetut puistot, ha	910	930	935	955	975
Pellot ja niityt, ha	884	890	870	892	894
Metsäiset alueet, ha	4800	4 800	4 800	4 800	4 800
Katuvihreä, ha	447	460	470	475	500
Ajoneuvojen varasto- ja lähisiirrot, kpl	17 029	12 900	12 900	12 800	12 700
Ajoneuvojen siirtokehotukset, kpl	5 522	5 500	6 000	6 000	6 000
Pysäköintivirhemaksukehotukset, kpl	223 715	251 000	261 000	261 000	261 000
Pysäköintiautomaatit, kpl	571	585	585	595	600
Asiakaspalvelutapahtumat, kpl	111 512	130 000	130 000	125 000	125 000
Maankäyttöluvat ja maanvuokraukset, kpl	13 687	13 950	13 950	13 950	13 950
Uudisrakennukset ja peruskorj, m2	95 000	60 000	60 000	59 000	70 000
Arkkitehtuuripalvelut, kpl	300	300	400	400	400

Tuottavuuden seuranta

Rakennusviraston tuottavuusindeksi koostuu seuraavista osa-mittareista:

- katu- ja viheralueiden investointien suunnittelu ja teettäminen
- katu- ja viheralueiden ylläpidon suunnittelu ja teettäminen
- katu- ja viheralueiden pysäköinnin valvonta
- HKR-Rakennuttajan projektituottavuus
- hallintotoiminnon tuottavuus

2. KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINTASUUNNITELMA

Toimintasuunnitelman lähtökohdat

Bruttoperusteinen tilaajatoiminta esitetään yhtenä talousarviokohtana, nimeltään "Katu- ja viheralueiden ylläpito sekä yleishallinto". Kohtaan sisältyvät seuraavat yksiköt ja erillistehtävät:

- katu- ja puisto-osasto
- hallinto-osasto
- arkkitehtuuriosasto
- palveluosasto
- kestävän kehityksen erityispalvelut

Nettobudjetoitu yksikkö on HKR-Rakennuttaja.

Käyttötalouden tulosbudjetin yhteenveto:

(yksikkökohtaiset tulosbudjetit on esitetty liitteessä 1)

	Tilinpäätös 2010	Tulosbudjetti 2011	Tulosbudjetti 2012	Muutos 12/11	Muutos 12/11
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%
Virasto yhteensä					
Tulot	57 076	54 942	61 440	6 498	11,8
Menot	139 298	135 820	137 891	2 071	1,5
Toimintakate	- 82 222	-80 878	-76 451	4 427	5,5
Katu- ja viheralueiden ylläpito sekä yleishallinto					
Tulot	46 163	44 032	50 410	6 378	14,5
Menot	129 641	124 910	126 861	1 951	1,6
Toimintakate	-83 478	-80 878	-76 451	4 427	5,5
HKR-rakennuttaja					
Tulot	10 913	10 910	11 030	120	1,0
Menot	9 657	10 910	11 030	120	1,0
Toimintakate	1 256	0	0	0	0

Rakennusviraston talousarviossa käyttötaloustulojen määrä on 61,4 milj. euroa. Bruttoyksiköiden tulot ovat 50,4 milj.euroa (82 %) ja nettoyksikön tulot 11,1 milj.euroa (18 %).

Käyttötalousmenot ovat 137,9 milj.euroa. Bruttoyksiköiden osuus menoista on 126,9 milj.euroa (92 %) ja nettoyksikön osuus 11,1 milj.euroa (8 %).

2.1 BRUTTOYKSIKÖT

2.1.1 Viraston johto ja yhteiset palvelut

Kaupungininsinöörin käytössä ovat viraston johtamisen määrärahat sekä kestävän kehityksen erityispalveluiden määräraha. Kestävän kehityksen palveluihin on käytettävissä 1,6 milj.euroa. Määräraha sisältyy hallinto-osaston menoihin.

2.1.2 Hallinto-osasto

Hallinto-osaston tehtävänä on järjestää viraston keskitetyt hallintopalvelut osastojen toiminnan ja viraston johtamisen tueksi.

Viraston vuoden 2012 alusta käyttöön tulevan organisaatiouudistuksen mukaisesti hallinto-osastolle keskitetään talouspalveluihin, viestintäpalveluihin, tietotekniikkapalveluihin ja virastotasoiseen kehittämiseen kuuluvia tehtäviä. Osaston toimistojakoon ei tule muutoksia.

Kansliapalvelut - yksikkö toimii koko virastoa palvelevana yleishallinnon ja juridisten tehtävien asiantuntijayksikkönä. Toimiston menot koostuvat pääasiassa henkilöstömenoista, toimitilojen vuokra- ja ylläpitomenoista sekä asianhallinnan ja tietohallinnon järjestelmien ylläpito- ja kehittämiskustannuksista.

Toimisto koostuu seuraavista toiminnoista:

Hallintopalvelut vastaa viraston keskitetyistä asian- ja asiakirjahallinnosta sekä hankinta- ja juridisista palveluista. Yksikössä hoidetaan asianhallinta-, arkisto- ja tiedonhallintotoimintoja sekä yleisten töiden lautakunnan palvelut. Yksikkö palvelee viraston muita osastoja hoitamalla hankintojen kilpailutus ja tilausprosesseja. Yksikön lakimiehet konsultoivat muita osastoja hallinnollisissa ja juridisissa sekä sopimusoikeudellisissa kysymyksissä, hankinnoissa sekä tarkastavat virastossa tehtävät hankintapäätökset ja hankintasopimukset. Lisäksi yksikön lakimiehet osallistuvat harmaan talouden torjuntaan toimimalla yhteistyössä hankintoja ja työmaiden valvontaa hoitavien kanssa varmistuen tilaajavastuulaisissa (laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä) ja kaupungin harmaan talouden torjuntaohjeessa tilaajalle asetettujen velvoitteiden täyttämisen. Alayksikkö ohjeistaa ja järjestää koulutusta yksikön toimialalta.

Tilapalvelut vastaa viraston toimitilojen isännöinnistä ja ylläpidosta, keskitetyistä toimistotarvike-, tulostin sekä kopiokonepalveluista. Alayksikkö suunnittelee virastotalon tilankäytön sekä hankkii keskitetysti tarvittavat kalusteet. Yksikössä on myös vahtimestari- ja huoltomiespalvelut. Vahtimes-

taripisteessä mm. vastaanotetaan virastoon tulevat osallistumishakemukset ja tarjouspyynnöt.

Tietotekniikkapalvelut muodostetaan hallinto-osaston ja katu- ja puisto-osaston tietotekniikkahenkilöstöstä. Katu- ja puisto-osaston tietotekniikkahenkilöstö tehtävineen keskitetään yksikköön. Alkutilanteessa tietotekniikkapalvelut hoitaa ne tehtävät, jotka sinne siirtyvillä henkilöillä on. Yksikkö palvelee tässä vaiheessa vain katu- ja puisto-osastoa ja hallinto-osastoa lukuun ottamatta virasto- ja kaupunkiyhteisiä järjestelmiä. Yksikön tärkeimmät tehtävät ovat tietojärjestelmien häiriöttömän tuotantokäytön turvaaminen, osastojen päivittäisen toiminnan hyvä tukeminen ja toiminnan kehittämisprojekteihin osallistuminen.

Organisoinnin tavoitteena on päällekkäisyyksien purkamisen ja prosessien hioutumisen myötä uusien tehtävien tai tehtävämäärien lisääminen tai laadun parantaminen nykyisillä resursseilla. Lisäksi tavoitteena on vastata entistä nopeammin uusiin palvelutarpeisiin ja uusien tietoteknisten ratkaisujen haasteisiin.

Yksikkö budjetoit itse tuottamat ja kaupunkiyhteiset tietotekniikkapalvelut. Osastot budjetoivat toimintansa kehittämiseen ja muutoksiin tarvittavan uuden tietotekniikan. Kehittämistulosten ja muutosten siirryttyä tuotantoon niiden atk-tekniikan tuotantokustannusten budjetointi siirtyy tietotekniikkapalveluille. Osastojen omaan sisäiseen toimintaan tarvittavien, markkinoilta suoraan hankittavien tietotekniikkapalveluiden budjetoinnista vastaa kyseinen osasto.

Arkkitehtuuriosaston ja HKR-Rakennuttajan toimintojen integrointitapa soviin siirtymävuoden aikana.

Kehittämispalvelut muodostetaan hoitamaan virastotasoisia kehittämissankkeita sekä kaupunkitasoisista esteettömyystyötä. Kehittämispalveluihin kuuluu myös virastotason ympäristöjohtamisen koordinointi ja kehittäminen sekä ympäristöjärjestelmän kehittäminen koko organisaation näkökulmasta.

Talousoalvelut - yksikkö hoitaa kaupungininsinöörin ohjauksessa rakennusviraston yleistä talousohallintoa. Se huolehtii viraston talouso suunnittelun valmistelusta, keskitetystä laskentatoimesta ja kirjanpidosta sekä maksuliikenteestä. Yksikkö valmistele ja kokoaa viraston talousoarvio- ja talouso suunnitelmaehdotuksen sekä vuotuiset toimintasuunnitelmat. Yksikkö huolehtii talousoarvio seurannasta ja ulkoisen laskennan raportoinnista yleisten töiden lautakunnalle ja keskushallinnolle.

Katu- ja puisto-osaston ja palveluosaston talousoasioiden hoito ja henkilöstö keskitetään talouso palvelut-yksikköön. Kullekin osastolle jää osastokamreeri- ja controllertehtävät huolehtimaan mm. osaston talouso suunnittelusta. Näiden henkilöiden ja toimintojen yhteistyötä kehitetään. Arkkitehtuuriosaston ja HKR-Rakennuttajan toimintoja kehitetään niin, että muutokset tehdään siirtymävuoden kuluessa.

Toimiston menot koostuvat henkilöstömenoista sekä taloushallinnon järjestelmien ylläpito- ja kehittämiskustannuksista.

Viestintäpalvelut - yksikkö vastaa kaupungininsinöörin ohjauksessa viraston julkisesta kuvasta sekä ulkoisesta ja sisäisestä viestinnästä. Uutena tehtäväalueena vuodesta 2012 lähtien yksikkö koordinoi koko viraston kansainvälistä viestintää. Vuonna 2012 rakennusvirasto osallistuu hankkeillaan mm. Helsingin kaupungin World Design Capital –vuoteen sekä Helsingin kaupunki 200 pääkaupunkina –juhlavuoteen ja nämä vaativat markkinoinnillista ja viestinnällistä lisäresursointia.

Joulukuussa 2011 valmistuva viestintästrategia ja -suunnitelma toimivat pohjana viestinnän käytännön toimenpiteille ja resursoinnille. Tähän liittyvät mm. uusien nykyisiä täydentävien viestintäkanavien resursointi ja kohdentaminen, kokonaisvaltainen, osallistava ja vuorovaikutteinen ote viestintään, viestintäkoulutukset ja -materiaalit ja niiden yhtenäinen visuaalinen ilme, monikanavapilotointi, sosiaalisen median integrointi sähköisiin verkkosovelluksiin, asiakkaille suunnattu sähköinen informaatiojärjestelmä sekä asiantuntijaviraston toimintaa ja tavoitteita tukeva sekä sidosryhmiä sitouttava markkinointiviestintä.

Toimiston menot koostuvat henkilöstömenoista, asiantuntijaviraston viestinnän uudelleenorganisoinnin sekä uuden viestintästrategian mukaisten hankkeiden tuomista kustannuksista.

Henkilöstöpalvelut - yksikkö toimii kaupungininsinöörin ohjauksessa. Toimisto vastaa viraston henkilöstöstrategian ja -politiikan laadinnasta sekä sen toteutuksen tukemisesta ja ohjaamisesta. Toimisto avustaa kaupungininsinööriä ja viraston johtoa henkilöstöasioissa ja työnantajatoiminnoissa. Päätehtäviä ovat johdon tuki, henkilöstön kehittäminen, yhteistoiminnan varmistaminen, henkilöstövoimavarojen hallinta, henkilöstöhallinto- ja palvelussuhdeasioiden hoitaminen sekä työturvallisuuteen, työhyvinvointiin ja työterveyteen kuuluvien asioiden hoitaminen ja koordinointi. Toimiston menot koostuvat henkilöstömenoista, palkkahallinnon tietojärjestelmän ylläpito- ja käyttökustannuksista sekä henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämisen kustannuksista ja harrastus- ja virkistystoiminnan tukemisesta.

2.1.3 Katu- ja puisto-osasto

Päätehtävät ja niitä koskevat talousarvion sitovat tavoitteet

Katu- ja puisto-osaston tehtävät supistuvat viraston organisaatiomuutoksen myötä. Vuoden 2012 alusta katu- ja puisto-osaston tehtävät ovat katujen, puistojen ja luonnonhoidon tilaajatehtävät:

- katu- ja puistoinvestointien suunnitteluttaminen ja rakennuttaminen
- esirakentamisen suunnitteluttaminen ja rakennuttaminen (kaupunginhalituksen tilaamina)
- katujen ja viheralueiden ylläpidon tilaaminen ja valvonta

- ulkovalaistuksen hankinta

Tehtäviin sisältyvät myös katuihin ja puistoihin kuuluvat sillat, erikoisrakenteet ja LVISA -järjestelmät.

Katu- ja puisto-osastoa koskevat talousarvion sitovat tavoitteet ovat:

- katujen hoidossa käytettävistä liukkaudentorjuntamateriaaleista (kiviaines ja suola) peräisin olevien hiukkasten (PM₁₀) osuus on määrävänä tekijänä vuorokauden aikana enintään 30 ylitystapauksessa vuoden 2012 aikana
- ydinkeskustan ja aluekeskusten keskeisimmät torit ja puistot sekä joukkoliikenteen terminaalien lähiympäristöt siivotaan arkisin ennen klo kahdeksaa aamulla
- työmatkaliikennettä palvelevat 1. ylläpitoluokkaan kuuluvat tärkeimmät pääkadut sekä jalankulun ja pyöräilyn väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty aamulla ennen kello seitsemää
- rakennusviraston, Helsingin Energian ja HKL -liikelaitoksen kaivutöiden kestoja lyhennetään rakennusviraston koordinoimana 5 % edellisen vuoden tasosta
- katu- ja puistorakentamisesta ylijäämämassojen vastaanottoaikkoihin sijoitettavat massat puolitetaan vuoden 2010 tasosta käsittelemällä ne rakennuskelpoiseksi maa-ainekseksi
- katupuukujanteista poistettavat puut korvataan uusilla seuraavan kasvukauden alkuun mennessä
- kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edistetään siten, että metsien ja puuston käsittelyssä turvataan eläin- ja kasvilajien säilyminen luonnonhoidon linjausten mukaisesti

Sitovista tavoitteista ylijäämämassoja, katupuukujanteita ja kaupunkiluonnon monimuotoisuutta koskevat tavoitteet ovat uusia, vuoden 2012 talousarviossa asetettuja.

Tunnusluvut ja muut toiminnalliset tavoitteet

	2010	2011	2012
Ylläpidettävä katuala, ha	1 974	2 184	2 228
Ylläpidettävät sillat, m ²	310 000	310 000	310 000
Yleiset käymälät, kpl	35	36	37
Uudelleen päällystetty katuala, ha	43	45	45

Rakennetut puistot, ha	910	930	935
Pellot ja niityt, ha	884	890	870
Metsäiset alueet, ha	4 800	4 800	4 800
Katuvihreä , ha	447	460	470

Katu- ja puisto-osaston organisaatio

Osasto koostuu kolmesta toimistosta, jotka ovat ohjelmointitoimisto, investointitoimisto ja ylläpitotoimisto. Investointitoimiston ja ylläpitotoimiston tehtävät pysyvät pääosin entisellään. Uusi ohjelmointitoimisto vastaa osaston toiminnan, kustannushallinnan ja kehittämisen yhteisistä tehtävistä ja koordinoi osaston yhteistyötä muun viraston, kaupungin hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Entisen hallintotoimiston tehtävät ja henkilöstö on pääosin yhdistetty viraston hallinto-osastoon, strategisesta aluesuunnittelusta vastannut suunnittelutoimisto on siirtynyt osaksi arkkitehtuuriosastoa ja palvelutoimistosta on muodostettu oma osastonsa.

Tulot tuloryhmittäin

Alla olevassa taulukossa on katu- ja puisto-osaston käyttötalouden tulot tuloryhmittäin.

Tulolähde ja -ryhmä	TOT 2010 1 000 €	TS 2011 1 000 €	TAE 2012 1 000 €	TS 1012 1 000 €	muutos 2012/11 1 000 €
Talvihoito ja puhtaanpito	4 393	4 175	5 000	5 000	825
Metsä- ja maataloustulot	541	730	470	470	-260
Myyntitulot yhteensä	4 934	4 905	5 470	5 470	565
Muut maksutuotot	35	40	42	42	2
Maksutulot yhteensä	35	40	42	42	2
Tuet valtiolta ja muilta	78	90	75	75	-15
Tuet ja avustukset EU:lta	132	135	135	135	0
Tuet ja avustukset yhteensä	210	225	210	210	-15
Muut vuokratulot	197	16	200	200	184
Vuokratulot yhteensä	197	16	200	200	184
vahingonkorvaustulot	339	150	300	300	150
Muut tulot yhteensä	339	150	300	300	150
Valmistus omaan käyttöön	3 155	3 500	3 600	3 600	100
Käyttötalouden tulot yhteensä	8 870	8 836	9 822	9 822	986

Päätehtävryhmien menot

Katu- ja puisto-osaston käyttötalouden päätehtävryhmät ja niiden menomäärärahat henkilöstömeneineen on koottu alla olevaan taulukkoon.

Päätehtäväryhmät vuosina 2010 - 2012 (menomäärärahat henkilöstömenoineen)					
	TOT 2010 1 000 €	TS 2011 1 000 €	TAE 2012 1 000 €	TS 2012 1 000 €	muutos 2012/11 1 000 €
Päätehtävä					
Ohjelmointitoimisto	3 960	3 939	2 093	2 093	-1 846
Investointitoimisto	2 132	2 207	2 302	2 302	95
Ylläpitoimisto	76 178	69 182	69 723	69 738	541
Ulkovalaistus	18 912	19 130	19 750	19 750	620
yhteensä	101 182	94 458	93 868	93 883	-590

Kehittämisen painopisteet

Kehittämisen painopisteteemoina vuonna 2012 korostuvat viraston strategiasta ja osaston uudesta organisaatorakenteesta johtuvat tarpeet osaston toimintajärjestelmän ajanmukaistamiseen. Sen rinnalla jatkuvat tilaajan roolin vahvistamista, laadun ja kustannusten hallintaa sekä katu- ja puisto-omaisuuden hallintaa edistävä kehittäminen, jotka tähtäävät palvelutason ylläpitoon, tuottavuuden parantamiseen ja yleisten alueiden arvon säilyttämiseen.

Toimintatapojen kehittämisessä osaston yksiköt keskittyvät erityisesti seuraaviin hankkeisiin:

- investointitoimisto: hallintokuntarajat ylittävän ”Yhteinen kunnallistekninen työmaa” -toimintatavan vakiinnuttaminen yhteishankkeiden suunnittelussa ja rakennuttamisessa ja ulottaminen myös teleoperaattorien kanssa tehtävään yhteistyöhön
- ylläpitoimisto: tuottajan laadunosoitusjärjestelmän kehittäminen
- ohjelmointitoimisto: kadunpidon kehittämisen työryhmän rakennusvirastolle asettamien tehtävien toimeenpano, yleisten alueiden hankerekisterin ja ominaistietorekisterin kehittäminen investointien ohjelmoinnin ja omaisuudenhallinnan välineeksi

Katu- ja puisto-osasto osallistuu aktiivisesti toimialan valtakunnallisiin ja seudullisiin kehittämisverkostoihin ja -hankkeisiin.

Ohjelmointitoimisto

Vuoden 2012 alussa toimintansa aloittava ohjelmointitoimisto on katu- ja puisto-osaston kokonaisohjauksesta sekä osaston sisäisestä ja ulkoisesta yhteistyöstä vastaava yksikkö. Ohjelmointitoimiston päätehtäviä ovat osaston:

- toimintaa koskevat strategiset linjaukset
- toiminnan kokonaisohjaus ja koordinointi,
- talouden suunnittelu ja seuranta
- hankintojen johtaminen
- kehittämistoiminnan johtaminen

Toiminnan strategisilla linjauksilla, kokonaisohjauksella ja koordinoinnilla edistetään koko osaston yhdensuuntaista toimintaa kaupungin ja viraston strategisten tavoitteiden ja kehittämishajelmien mukaisesti. Kokonaisohjauksen keskeisenä osana on varmistaa katu- ja puisto-omaisuuden arvon säilyminen ja kunnossapitovelan kurissa pysyminen.

Talouden suunnittelu ja seuranta sisältää osaston talousarvion ja toimintasuunnitelman laatimisen ja toteumaseurannan yhteistyössä muiden toimistojen ja osallishallintokuntien kanssa.

Hankintojen johtaminen tarkoittaa viraston hankintastrategian toimeenpanoa ja osaston hankintamenettelyjen kehittämistä. Lisäksi toimisto vastaa erikseen nimettävien yhteishankintojen toteuttamista (esim. ulkovalaistus, puu- ja kasvihankinnat, katu- ja puistokalusteiden hankinnat.).

Osaston kehittämistoiminnan johtaminen sisältää kehityshankkeiden kokonaisohjauksen lisäksi osaston toimintajärjestelmän ja FORE kustannushallintajärjestelmän ylläpidon sekä osastoa palvelevien tietorekisterien kehittämisen. Niiden operatiivinen käyttö ja tietojen ajan tasalla pito tapahtuu pääosin osaston muissa toimistoissa.

Ohjelmointitoimiston henkilöstö siirtyy katu- ja puisto-osaston muista toimistoista. Ohjelmointitoimiston menot ovat yhteensä noin 3,8 milj. euroa, josta henkilöstömenoja on 3,2 milj. euroa. Luvut sisältävät hallintotoimiston nykyiset koko KPO:n menot sekä hallinto-osastolle siirtyvien palkat. Lopullinen jako on vielä kesken.

Investointitoimisto

Investointitoimiston päätehtävä on kaupungin talousarvion investointiosan kohdassa ”8 03 Kadut, liikenneväylät ja radat” ja kohdassa ”8 06 Puistorakentaminen” osoitettujen määrärahojen käyttö lautakunnan hyväksymän investointiohjelman mukaisesti. Tehtävään sisältyy myös katu- ja puisto-osastolle osoitettujen esirakentamisen ja alueiden rakentamiskelpoiseksi saattamisen sekä lähiörahaston hankkeiden toimeenpano.

Päätehtävään kuuluu investointiohjelman katu- ja puistohankkeiden suunnittelun teettäminen ja rakennuttaminen.

Investointitoimiston käyttömenot vuonna 2012 ovat 2,4 milj. euroa. Menoihin sisältyvät toimiston palkka- ja henkilömenot. Henkilöstön määrä on 35 henkilöä, joista 28 henkilöä työskentelee katu- ja puistohankkeiden suunnitteluttamisessa ja rakennuttamisessa. Toimiston menoista tuloutetaan investointimäärärahoista käyttötalouteen (valmistus omaan käyttöön) 3,6 milj. euroa.

Investointitoimiston tilaamissuunnitelma suunnittelu- ja rakentamispalvelujen hankinnassa on käsitelty myöhemmin "Investointihankkeet" kohdassa.

Investointitoimisto panostaa hankkeiden rakennuttamisessa erityisesti "yhteinen kunnallistekninen työmaa" -menettelyyn, jolla parannetaan kaikkien samassa kohteessa toimivien osapuolten töiden yhteensovittamista. Vilkasliikenteisimmillä väylillä sijaitsevien siltojen peruskorjaukset toteutetaan nopeutetusti. Tavoitteena on työmaista aiheutuvien häiriöiden vähentäminen.

Ylijäämämassojen muodostumiseen kiinnitetään aikaisempaa suurempi huomio hankkeiden suunnittelussa ja rakennuttamisessa, jotta massoja koskeva sitova tavoite saavutetaan. Investointihankkeiden massatalous otetaan yhdeksi suunnitteluvaiheen valintoja ohjaavaksi tekijäksi, mikä lisää hankkeiden yhteensovittamistarvetta uudesta näkökulmasta.

Investointitoimisto vahvistaa hankkeiden urakkavaiheen valvontaa laatu- ja kustannustavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi. Staran urakoimissa töissä lisätään kiinteähintaisten urakkasopimusten käyttöä niissä yhteishankkeissa, joissa se toimii päätoteuttajana.

Ylläpitotoimisto

Ylläpitotoimiston päätehtävä on katujen, puistojen ja luonnonhoitoalueiden ylläpidon hankinta käytettävissä olevilla määrärahoilla ja asetettujen laatu- tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on pitää Helsingin yleiset alueet turvalisina, terveellisinä ja viihtyisinä sekä käyttäjien tarpeet tyydyttävässä kunnossa kustannustehokkaasti.

Päätehtävä sisältää rakennusviraston vastuulla olevien yleisten alueiden ylläpidon sisällön ja laatutason määrittelyn ja mitoituksen sekä teettämisen. Toimisto vastaa myös siltojen peruskorjaukseen ja katujen uudelleenpäällystykseseen osoitettavien investointimäärärahojen käytöstä.

Ylläpitotoimiston vakituinen henkilöstömäärä vuoden 2012 alussa on 28, joista ylläpidon tilaajia 19. Ylläpitotoimiston henkilöstökulut ovat yhteensä 1,7 milj. euroa.

Tilaamissuunnitelma

Vuonna 2012 ylläpidon tilaamismenettelyssä ei tapahdu muutoksia. Yksityisten urakoitsijoiden alueurakat jatkuvat kesään 2013, ja vastaavasti ylläpidon hankinta Staralta. Siltojen peruskorjausta toimisto tilaa myös suoraan yksityisiltä urakoitsijoilta.

Vuoden 2012 aikana valmistaudutaan seuraavan alueurakoiden hankintakierroksen menettelyihin ja toimeenpanoon. Rakennusvirasto ja Stara neuvottelevat vuoden 2012 aikana useampivuotisen sopimuksen yleisten alueiden ylläpitotöiden hankinnasta. Sopimus rajaa samalla yksityissektorilta tehtävien ylläpitourakoiden laajuuden. Sopimus tulee perustumaan valmis-teilla olevien kaupungin palvelustrategian ja viraston hankintastrategian linjauksiin.

Ylläpitopalvelujen hankinta tehdään ylläpidon tuotteistuksen ja sen pohjalta laadittavien urakka-asiakirjojen mukaisesti. Tavoitteena on sisällyttää kaikki yleisten alueiden ylläpidon päätehtävät (puhtaanapito, rakenteellinen kunnossapito, viheralueiden hoito, katujen talvihoito) samaan urakkaan. Toisena keskeisenä kehittämistehtävänä on luoda ylläpitotöitä koskeva laadunosoitusjärjestelmä, jossa urakoitsija pääosin vastaa laadunosoittamisesta. Asiakirjat kehitetään käytettäväksi sekä kaupungin sisäisen tuottajan että yksityisen sektorin urakoissa.

Puistojen ja viheralueiden ylläpitoa täydennetään vapaaehtois- ja talkootoimintaa kehittämällä. Vapaaehtoistyötä edistetään tehostamalla sen koordinoitua sekä ohjaajia ja vapaaehtoisia kouluttamalla. Asukasaktiiveille osoitetaan hoidettavia kohteita. Samoin vieraslajisten kasvien torjunnassa tukeudutaan myös asukkaiden vapaaehtoistyöhön. Opastettuja puistokävelyjä jatketaan. Oy Gardenia-Helsinki Ab:lta tilataan viherneuvonta- ja ympäristökasvatuspalveluja.

Katualueiden ylläpito

Katujen ylläpidon määräraha 48,0 milj. euroa on samaa tasoa kuin vuonna 2011. Kustannustason nousu ja ylläpidettävän alueen kasvu huomioon ottaen määräraha supistuu reaalisesti noin 4 % vuoteen 2011 verrattuna.

Määrärahan reaalin supistuminen kompensoidaan ylläpidon tuottavuutta parantamalla ja palveluhankintojen joustavuutta kehittämällä sekä ylläpidon laatutasoa ja palveluiden sisältöä tarkistamalla. Kunnossapitolain vaatimus pitää liikennealueet liikennettä tyydyttävässä kunnossa varmistetaan.

Talvihoidon määräraha 21,6 milj. euroa on alhainen jopa vähälumisen talven hoitoon. Määrärahalla katetaan normaalin talven kustannukset. Poikkeuksellisen lumitalven varalta on laadittu varautumissuunnitelma, jonka mukaiset toimenpiteet vaativat lisärahoitusta.

Lumenaurausta tehostetaan uusilla työjärjestelyillä ja jatkuvaa kadunvarsipysäköintiä säätelemällä. Kadunvarsipysäköintiä ohjaavalla täsmätiedotuksella vähennetään ajoneuvojen siirtotarvetta. Talvihoidon urakointimalleja ja sähköisiä ohjausjärjestelmiä kehitetään edelleen toiminnan joustavuuden ja palvelun laadun varmistamiseksi. Poistetun lumen hajautettua varastointia ja käsittelyä lisätään lumenkuljetuksen vähentämiseksi. Ajantasaisella tiedotuksella varmistetaan talvihoidon tilannetieto asukkaille ja liikenteelle.

Talvihoitoa koskevien sitovien tavoitteiden (työmatkaliikenteen pääväylien talvihoito, liukkaudentorjuntamateriaaleista aiheutuvat pölyhaitat) saavuttamiseen panostetaan, tarvittaessa muusta talvihoidosta tinkimällä. Samoin erityistä huomiota kiinnitetään joukkoliikenteen reittien pitämiseen liikennöitävässä kunnossa. Sitovan tavoitteen mukaiset työmatkaliikennettä palvelevat 1. luokan pääkadut sekä jalankulun ja pyöräilyn väylät on esitetty liitekartalla.

Puhtaanapitoon on varattu 11,1 milj. euroa. Määräraha käytetään katujen pesuun ja roskien poistoon. Tavoitteena on rajoittaa pölyhaittoja ja katuympäristön epäsiisteyttä runsaan jalankulun alueilla. Puhtaanapitoa koskevan sitovan tavoitteen (keskeisimmät torit, puistot ja joukkoliikenteen terminaalit) saavuttaminen varmistetaan.

Kadun rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden hoitoon ja kunnossapitoon on varattu 9,4 milj. euroa. Määräraha käytetään niihin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan katujen pysyminen liikenteen turvallisuus- ja muiden tarpeiden mukaisessa kunnossa.

Katuvihreän ylläpitoon on varattu yhteensä 3,2 milj. euroa. Ylläpito kohdistetaan erityisesti katupuiden hoitoon ja liikenneturvallisuutta uhkaavan kasvuston leikkaamiseen, puiden elinvoimaisuuteen ja vaurioituneiden puiden uusimiseen. Katupuukujanteita koskevan sitovan tavoitteen (puiden korvausistutukset) saavuttaminen varmistetaan.

Puistojen ja viheralueiden ylläpito

Puistojen ja viheralueiden ylläpidon määräraha 20,0 milj. euroa on 3,1 % enemmän kuin vuonna 2011. Kustannustason nousu ja ylläpidettävän alueen kasvu huomioon ottaen määräraha supistuu hieman vuoteen 2011 verrattuna.

Määrärahan reaalin supistuminen kompensoidaan ylläpidon tuottavuutta parantamalla ja palveluhankintojen joustavuutta kehittämällä sekä ylläpidon laatutasoa ja palveluiden sisältöä tarkistamalla. Lainsäädännön edellyttämät kunnossapito- ja turvallisuusvaatimukset varmistetaan.

Puistojen ja viheralueiden ylläpito (kasvillisuus, puhtaanapito, talvihoito) pidetään pääosin nykyisellä tasolla. Toimenpiteissä keskitytään kasvillisuuden hoitoon ja kunnostukseen, alueiden turvallisuuden varmistamiseen ja puhtaanapidon järjestämiseen. Talvihoidettavien puistokäytävien määrää vähennetään luopumalla käytön kannalta toissijaisten käytävien auruksista.

Edustuspuistojen ylläpidon tasosta ei tingitä ja niiden puhtaanapitoa koskevan sitovan tavoitteen saavuttaminen varmistetaan. Erityiskohteiden, kuten kartanopuistojen, Suomenlinnan ja Seurasaaren ylläpito säilytetään nykytasolla. Kunnostetun Talvipuutarhan ylläpitoon varaudutaan.

Puistojen siisteys säilytetään nykytasolla puhtaanapidon kohdennusta ja ajoitusta kehittämällä siten, että se vastaa käytön tarpeita. Isännättömien tilaisuuksien tapahtuma-aikaista siivousta karsitaan ja vastuu roskien toimitamisesta roska-astioihin osoitetaan tilaisuuksien osanottajille ja järjestäjille.

Puistojen rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden hoito ja kunnossapito rajoitetaan välttämättömimpään. Muutoin kalusteissa ja varusteissa hyväksytään aiempaa suurempi kuluneisuus. Huonokuntoisia ja rikkoutuneita varusteita ja kalusteita uusitaan harkiten, eri ikäryhmien tarpeet ja saatu asukaspalaute huomioon ottaen.

Haitallisten vieraslajien torjuntaan varaudutaan. Pääpaino torjunnassa on erityistä haittaa aiheuttavien lajien torjunta. Kanien torjuntaa järjestetään nykytasolla. Haitallisten kasvien torjunnassa noudatetaan kansallisen strategian tavoitteita.

Luonnonmukaisten alueiden ja peltojen ylläpito

Luonnonhoidon määräraha 3,7 milj. euroa on samansuuruinen kuin vuonna 2011. Luonnonmukaisilla alueilla toteutetaan luonnonhoidon linjauksia. Pääpaino on luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä, alueilla liikkuvien turvallisuudessa ja välttämättömien hoitotöiden suorittamisessa. Alueiden merkitystä ja toimivuutta asukkaiden virkistyskäytössä edistetään.

Uudet suojelualueet (3 kpl) merkitään luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla ja alueilla olevat rakenteet pidetään käyttökelpoisessa kunnossa. Vanhojen luonnonsuojelualueiden palveluvarustus ylläpidetään siten, että luontoarvot eivät heikkene. Luonnonsuojelualueiden rauhoituskyllit ja rajataulut pidetään kunnossa. Mahdollisuudet luopua ulkokunnissa olevien luontopolkujen ylläpidon järjestämisestä selvitetään toiminnan rationalisoinniseksi.

Niittyjen, peltojen ja metsien ylläpitoa jatketaan nykytasolla. Metsäisillä alueilla turvallisuuteen liittyvistä töistä kuten reittien varsien hoidosta ja yksittäisten vaarallisten puiden poistoista huolehditaan. Peltoja viljellään ensisijassa maisemapeltoina. Kasvillisuutta hoidetaan luonnonhoidon linjausten ja tavoitteiden mukaisesti. Toiminnassa tukeudutaan myös sosiaaliviraston ulkotyöryhmien työhön.

Katujen ja puistojen sekä luonnonhoitoalueiden ylläpidon määrärahojen kohdentaminen päätehtävittäin on esitetty seuraavassa taulukossa:

KATUJEN JA VIHERALUEIDEN YLLÄPITO 2012	BUDJETTI 2011	TAE2012	TS2012	Ero (TS12-SAP11)	Muutos 2012/11
YLEISET ALUEET YHTEENSÄ	67 426 000	68 107 000	67 973 000	547 000	0,8 %
KADUT	48 049 000	48 175 000	48 000 000	-49 000	-0,1 %
VIHERALUEET	19 377 000	19 932 000	19 973 000	596 000	3,1 %
Talvihoito	22 279 000	23 030 000	23 030 000	751 000	3,4 %

Kadut	20 839 000	21 600 000	21 600 000	761 000	3,7 %
Puistot	1 440 000	1 430 000	1 430 000	-10 000	-0,7 %
Puhtaanapito	14 436 000	14 012 000	13 922 000	-514 000	-3,6 %
Kadut	11 629 000	11 200 000	11 100 000	-529 000	-4,5 %
Puistot	2 807 000	2 812 000	2 822 000	15 000	0,5 %
Rakenteiden hoito	944 000	872 000	872 000	-72 000	-7,6 %
Kadut	537 000	450 000	450 000	-87 000	-16,2 %
Puistot	407 000	422 000	422 000	15 000	3,7 %
Varusteiden ja kalusteiden hoito	1 570 000	1 298 000	1 298 000	-272 000	-17,3 %
Kadut	657 000	360 000	360 000	-297 000	-45,2 %
Puistot	913 000	938 000	938 000	25 000	2,7 %
Laitteiden ja järjestelmien hoito	449 000	480 000	481 000	32 000	7,1 %
Kadut	124 000	120 000	120 000	-4 000	-3,2 %
Puistot	325 000	360 000	361 000	36 000	11,1 %
Kasvillisuuden hoito	6 569 000	7 237 000	7 192 000	623 000	9,5 %
Kadut	2 202 000	2 830 000	2 800 000	598 000	27,2 %
Puistot	4 367 000	4 407 000	4 392 000	25 000	0,6 %
Rakenteiden kunnossapito	4 578 000	4 678 000	4 659 000	81 000	1,8 %
Kadut	4 244 000	4 265 000	4 260 000	16 000	0,4 %
Puistot	334 000	413 000	399 000	65 000	19,5 %
Varusteiden ja kalusteiden kunn.pito	4 747 000	3 780 000	3 777 000	-970 000	-20,4 %
Kadut	4 343 000	3 250 000	3 250 000	-1 093 000	-25,2 %
Puistot	404 000	530 000	527 000	123 000	30,4 %
Laitteiden ja järjestelmien kunn.pito	973 000	1 107 000	1 107 000	134 000	13,8 %
Kadut	911 000	1 000 000	1 000 000	89 000	9,8 %
Puistot	62 000	107 000	107 000	45 000	72,6 %
Kasvillisuuden kunnossapito	1 010 000	814 000	814 000	-196 000	-19,4 %
Kadut	641 000	400 000	400 000	-241 000	-37,6 %
Puistot	369 000	414 000	414 000	45 000	12,2 %
Eryiskohteet	2 321 000	2 575 000	2 664 000	343 000	14,8 %
Kadut	465 000	700 000	700 000	235 000	50,5 %
Puistot	1 856 000	1 875 000	1 964 000	108 000	5,8 %
Luonnonhoito	3 673 000	3 638 000	3 669 000	-4 000	-0,1 %
Tukipalvelut	3 877 000	4 586 000	4 488 000	611 000	15,8 %
Kadut	1 457 000	2 000 000	1 960 000	503 000	34,5 %
Puistot	2 420 000	2 586 000	2 528 000	108 000	4,5 %

Ulkovalaistus

Ulkovalaistuksen määräraha 19,8 milj. euroa vuodelle 2012 on 3,2 % enemmän kuin vuonna 2011. Määrärahan kasvu kuluu kokonaisuudessaan vuonna 2011 tehtyyn energiaveron korotukseen. Ulkovalaistuksen menois-

ta pääomakulujen osuus on 45 %, suunnittelun ja rakennuttamisen 10 %, huollon ja kunnossapidon 15 % sekä sähkön 30 %.

Ulkovalaistuksen keskeisenä tavoitteena on turvallisuuden, viihtyisyyden ja turvallisuuden tunteen parantaminen. Näistä lähtökohdista palvelu perustuu seuraaviin tavoitteisiin:

- kaikille uusille kaduille, toreille ja aukioille rakennetaan valaistus
- puistoalueiden leikki- ja oleskelupaikat sekä tärkeät ajo- ja kävelytiet valaistaan
- katujen ja puistojen valaistus on päällä koko pimeään ajan

Palvelun järjestämisessä kiinnitetään erityistä huomiota jalankululle ja polkupyöräilylle turvattomiksi koettujen ja liikenteellisesti vaarallisten alueiden valaistuksen parantamiseen.

Rakennusviraston tehtävät ulkovalaistuksen järjestämisessä ovat:

- yleisten alueiden valaistuksen hankinta. Palvelun kustannukset muodostuvat valaistuksen pääomakuluista sekä suunnittelu-, kunnossapito- ja energiamennoista.
- valaistuksen laajuuden ja laatua koskevien tavoitteiden määrittäminen ja rahoituksesta huolehtiminen
- valaistuksen tarveselvitysten, tuote- ja palvelulinjausten sekä keskeisten valaistuksen yleissuunnitelmien laadinta
- valaistustehtävien koordinointi kaupungin muiden hallintokuntien kesken sekä osallistuminen kansainvälisen LUCI -valonkaupunkijärjestön (Lighting Urban Community International) toimintaan

Ulkovalaistuksen tehtävistä rakennusvirastossa vastaavat ohjelmointitoimisto (valaistuspalvelujen hankinta) ja arkkitehtuuriosaston suunnittelutoimisto (tuote- ja palvelulinjaukset). Ulkovalaistuspalvelun toimittaa kokonaispalveluna Helsingin Energia, joka myös omistaa valaistusjärjestelmän Ulkovalaistuksen tuottavuuden parantaminen perustuu pääasiassa energian käytön tehostamiseen. Energiamenot ovat noin 30 % ulkovalaistusmennoista, joten niissä saavutettavilla säästöillä on suuri vaikutus ulkovalaistukseen. Lisäksi kaupungin tekemät sopimukset edellyttävät energian käytön vähentämistä. Tärkeimpiä valaistuksessa käytettävän energian vähentämiseen tähtääviä keinoja ovat:

- vanhojen, paljon energiaa kuluttavien valaisimien ja niissä käytettävien lamppujen vaihtaminen uusiin energiatehokkaisiin laitteisiin. Valaisimien uusimisinvestoinnin suuruus on noin 20 milj. euroa. Uusimisen myötä ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutus vähenee 15-20 %.
- uuden ohjausjärjestelmän käyttöönotto valaisimien uusimisen yhteydessä. Järjestelmä mahdollistaa valaistuksen säätämisen olosuhteiden tai

esimerkiksi kellonajan mukaan. Tekniikan käyttöönotto maksaa 5-10 milj. euroa ja sillä arvioidaan saavutettavan 15-20 % energiansäästöä.

- uuden valonlähdeteknologian (mm. LED-valaisimet) käyttöönotto. Uusia tekniikoita otetaan käyttöön, kun se on teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Energiatehokkuuden parantamistoimenpiteiden ansiosta sähkön kokonaiskulutus alenee, vaikka valaistavat alueet lisääntyvät 1-2 % vuodessa.

2.1.4 Arkkitehtuoriosasto

Organisaatio

Arkkitehtuoriosaston organisaatio muuttuu 1.1.2012 alkaen. Arkkitehtuoriosasto tuottaa toimitila- ja muuhun rakentamiseen sekä yleisten alueiden toteuttamiseen liittyviä suunnittelu- ja asiantuntijapalveluja hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Arkkitehtuoriosaston tehtävät 1.1.2012

- kaavayhteistyö
- toimitilojen suunnittelu- ja asiantuntijapalvelut
- yleisten alueiden strateginen suunnittelu ja asiantuntijapalvelut

Arkkitehtuoriosasto tuottaa palveluja ensisijaisesti kaupungin tarpeisiin. Kiinteistöviraston tilakeskus ja HKR- Rakennuttaja ovat suurimmat asiakkaat. Arkkitehtuoriosaston asiantuntijat ovat käytössä koko virastossa avustuen toimitiloihin ja kaupunkiympäristöön liittyvissä kysymyksissä.

Osaston päämääränä on korkeatasoinen, pätevä ja ammattitaitoinen suunnittelu sekä turvallisen, terveellisen ja ekologisesti kestävä rakentamisen ja kaupunkiympäristön kehittäminen Helsingissä.

Uuden organisaation toimistot ja tehtävät:

Arkkitehtuuritoimiston tehtävänä on arkkitehtisuunnittelu käsittäen uudisrakennusten ja peruskorjausten arkkitehtisuunnittelun sekä ympäristörakenteiden ja sisustuksien suunnittelun. Lisäksi toimisto suorittaa asiantuntija-tehtäviä.

Suunnittelutoimiston tehtävänä on kaavayhteistyö, yleisten alueiden strateginen suunnittelu ja kaupunkiympäristöön liittyvät asiantuntijapalvelut.

Teknisen toimiston perustehtävänä on rakennesuunnittelu, rakennusten purkutöiden suunnittelu ja suunnittelua palvelevat rakennus- ja tonttimittaukset sekä alaan liittyvät asiantuntijatehtävät.

Yleissuunnittelutoimiston tehtävänä on hankesuunnittelutehtäviä, ammatti-keittiöiden ja ruokapalvelun suunnittelua.

Kaavayhteistyö

Arkkitehtuoriosasto osallistuu maankäytön suunnitteluun edustaen rakennusvirastoa suunnittelun eri vaiheissa, myös laadittaessa selvityksiä ja

yleissuunnitelmia. Kaavayhteistyön tuloksena syntyvät katu- ja puistosuunnitelmien hankeohjelmat sisältäen hankekohtaiset kustannuslaskelmat.

Kaupunginarkkitehti esittelee virastolle saapuneet asemakaavalausunnot yleisten töiden lautakunnalle päätöksentekoa varten. Viraston asiantuntijajäsenenä toimivat kaupunkikuvaneuvottelukunnassa kaupunginarkkitehti ja suunnittelutoimiston toimistopäällikkö.

Katu- ja puistorakentamisen sujuvuus, oikea-aikaisuus sekä hyvä laatu että palveluiden varmistaminen ovat viraston eri osastojen välisen hyvän ja tiiviin yhteistyön tavoite.

Suunnittelutoiminta

Nykyisten tehtävien lisäksi osaston tehtävät täydentyvät yleisten alueiden suunnitteluun liittyvillä tehtävillä.

Arkkitehtuoriosasto vastaa yleisten alueiden pitkäntähtäimen suunnittelusta. Aluesuunnitelmissa esille nousseista peruskorjausta vaativista kohteista laaditaan hankeohjelmat ja kustannuslaskelmat katu- ja puisto-osastolle.

Luonnonhoidon suunnitelma laaditaan yleisten töiden lautakunnan ja kaupunginhallituksen hyväksymän luonnonhoidon linjauksen tavoitteiden mukaisesti samaan aikaan kuin aluesuunnitelma.

Suunnitelmat tehdään vuorovaikutuksessa asukkaiden ja eri järjestöjen kanssa.

Arkkitehtuoriosasto koordinoi rakennusviraston tuote- ja palvelulinjauksia ja vastaa niiden ylläpidosta. Lisäksi tehdään selvityksiä rakennusviraston tarpeisiin esim. kadunpidon raportissa nimettyjä jatkoselvityksiä.

World Design Capital Helsinki 2012-vuosi

Arkkitehtuoriosaston hankkeet:

- Opastepilotti
- Helsingin kaupunginteatterin ja puistoalueen valaistus

Kaupunkikalusteet esitellään eri toimijoiden yhteisnäyttelyssä.

Kehittämishankkeet

- suunnittelutoiminnan laatujärjestelmän kehittäminen
- projektiseurantajärjestelmien kehittäminen
- luonnonhoidon sisältömallien tarkistaminen
- tuote- ja palvelulinjausten kehittäminen
- selvitys ProjectWise -järjestelmän käyttöönotosta
- kalusteohjeen laajentaminen designmanuaaliksi
- Arvoympäristöt -tietokannan julkistaminen kaupungin sisäiseen käyttöön

- tietokannan muodostaminen rakennetuista sekä tarvittavista tulvareiteistä
- puulinjauksen laadinta
- objektkirjastojen luominen eri suunnittelualoille
- laserkeilauksella tuotetun mittaustiedon siirtäminen tietomalliin
- terveellisten ja toimivien rakenneratkaisujen kokoelma
- kaupungin keittiöverkoston kehittämistyöhön osallistuminen (mm. Pakkala ja Kivikon keskuskeittiö)

Työvälineet

Arkkitehtuuriolosastolla on monipuolisia suunnittelu- ja mittaustyössä käytettäviä atk- työvälineitä ja -laitteistoja sekä normi- ja rakennustuotekirjasto. Arkkitehtuuriolosasto on esittänyt talousarvionlaadinnassa tarvitsevana investointimäärärahaa atk-hankintoihin.

Henkilöstö

Suunnittelutoimiston siirtymisessä katu- ja puisto-osastolta arkkitehtuuriolosastolle korostuu hyvän, yhteistyökykyisen, oppimismyönteisen, suvaitsevaisen ja toisia kunnioittavan työilmapiirin luonti ja ylläpito. Henkilöstön suunnittelijapätevyyksistä, koulutuksesta, työilmapiiristä ja hyvinvoinnista huolehtiminen ovat keskeisiä asioita v. 2012. Osastolla järjestetään tätä tavoitetta tukevia yhteisiä tilaisuuksia. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan aktiivisesti alan koulutukseen ja kursseille.

Vuoden 2012 osaston henkilökuntaa on tarve täydentää suunnitteluassistentilla, mittausetumiehellä ja ammattikeittiösuunnittelijalla, töiden jatkuvan kysynnän nousun vuoksi. Vuonna 2012 osastolla työskentelee n. 3 henkilöä osa-aikaisesti.

Arkkitehtuuriolosaston toimistorakennetta ja toimistojen tehtäviä työstetään, talous- ja tietotekniikkapalvelujen osalta muutokset ja integroitavat sovietaan siirtymävuoden aikana. Osaston henkilöstömäärä tarkentuu työn edetessä.

Osaston henkilöstömäärä on alustavasti seuraava:

Arkkitehtuuriolosasto	14 henkilöä
Osaston johto ja yhteispalvelut	3 henkilöä
Suunnittelutoimisto	22 henkilöä
Tekninen toimisto	18 henkilöä
Yleissuunnittelutoimisto	11 henkilöä
Yhteensä 31.12.2012	68 henkilöä

Vakinaisen henkilöstön lisäksi osastolla työskentelee tarpeen ja tarjonnan mukaan kesätyöntekijöitä, määräaikaisia ja työllistettäviä työntekijöitä.

ARKKITEHTUURIOSASTON SUUNNITTELUKOhteita V.2012

ARKKITEHTUURITOIMISTO

Uudisrakennukset:

Lasten päiväkoti Meritähti

Lasten päiväkoti Laajasuo

Peruskorjauskohteet:

Pihlajamäen ala-aste

Meilahden ala-aste

Naulakallion hoito- ja kasvatuskodit, talousrakennus

Vanha Kauppahalli

Sisustussuunnittelu:

Malmitalo, ravintolan muutostyöt

SUUNNITTELU-TOIMISTO

Yleisiä alueita kehitetään ennakoivasti, tasapuolisesti, oikea-aikaisesti, esteettisesti ja kustannustehokkaasti. Viraston toiminnan tukemiseksi laaditaan aluesuunnitelmia. Ne edistävät yleisten alueiden laadun ja kustannusten hallintaa, auttavat eri hankkeiden toteutusaikataulun ohjelmoinnissa ja kuvaavat aluekohtaisen kehittämissuunnitelman useammaksi vuodeksi.

Keskustan ja Kampin, Kruununhaan ja Katajanokan, Lehtisaaren ja Kuusisaaren, Pasilan, Puistolan ja Heikinlaakson, Pihlajamäen, Pihlajiston ja Savelan, Yliskylän, Puotilan, Vartioharjun ja Fallpakan -aluesuunnitelmat

Pitäjänmäen ja Konalan, Etu-Töölön ja Taka-Töölön sekä Myllypuron ja Riihimäen aluesuunnitelmien aloitus asukaskyselyillä

Aluesuunnitelmien yhteydessä laadittavien luonnonhoidon suunnitelmien lisäksi vuonna 2012 on käynnissä Keskuspuiston ja Kallahden hoito- ja kehittämissuunnitelmien teko.

Vähä Meilahden huvila-alueen hoito- ja kehittämissuunnitelma

EU-, kumppanuus-, tutkimus- ja kansalaishankkeena hankkeena tehtävä Tiiliruukinlahden ruoppauksen suunnittelu käynnistyy.

Kaupungin demokratiatyöryhmän ehdotuksia sovelletaan käytäntöön sopivassa pilottihankkeessa.

TEKNINEN TOIMISTO

Uudisrakennukset:

Lpk Satakieli

Peruskorjauskohteet:

Lpk Keula

Meilahden ala-aste

Purkukohteet:

Koskelan sairaalan pesula

Mittauskohteet:

Finlandia-talo
Marian sairaala
Kaupungintalokortteli

YLEISSUUNNITTELUTOIMISTO

Uudisrakennukset:

Kivikon keskuskeittiö ja asiakaskohteet
Pakkalan keskuskeittiö
Lpk Meritähti, keittiö
Lpk Satakieli, keittiö

Korjauskohteet:

Pihlajamäen ala-aste, keittiö
Naulakallion hoito- ja kasvatuskodit, talousrakennuksen keittiö

2.1.5 Palveluosasto

Tunnusluvut ja muut toiminnalliset tavoitteet

	2010	2011	2012
Ajoneuvojen varasto- ja lähisiirrot, kpl	17 029	12 900	12 900
Ajoneuvojen siirtokehotukset, kpl	5 522	5 500	6 000
Pysäköintivirhemaksukehotukset, kpl	223 715	251 000	261 000
Pysäköintiautomaatit, kpl	571	585	585
Asiakaspalvelutapahtumat, kpl	111 512	130 000	130 000
Maankäyttöluvut ja maanvuokraukset, kpl	13 687	13 950	13 950

2012 alussa toimintansa aloittavan palveluosaston päätehtäviä ovat yleisten alueiden asiakaspalvelu, kunnallinen pysäköinninvalvonta ja maksullisen pysäköinnin järjestäminen sekä alueiden käytön ohjaus ja valvonta. Palveluosasto huolehtii myös ajoneuvojen siirronvalvontaan liittyvistä viranomastehtävistä sekä yleisten alueiden käytöstä johtuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelystä ja korvausten maksamisesta.

Osaston yhteiset painopisteet

- Uuden organisaation tehokas käynnistäminen osastolla, osaston ja viraston johtoryhmissä ja lautakuntatyöskentelyssä sekä sidosryhmätyöskentelyssä
- Toimistojen toimintojen ja organisaation kehittäminen

- Toimintajärjestelmän ja tehtäväkuvien päivittäminen

Asiakaspalvelu

Rakennusviraston keskitetty asiakaspalvelu neuvoo sekä ottaa vastaan ja käsittelee yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitoa, pysäköinninvalvontaa ja muuta viraston toimialaan kuuluvaa palautetta. Neuvontaa annetaan ja palautetta vastaanotetaan puhelimitse ja sähköpostilla sekä Internetin välityksellä ja asiakaspalvelun tiskillä.

Asiakaspalvelun painopisteet

- Suorien asiakaspalautteiden (sähköpostit, puhelut) vähentäminen ja palvelutason parantaminen ottamalla käyttöön Kerro Kartalla – palvelu talvikunnossapidon palautteissa
- Suorien asiakaspalautteiden määrän vähentäminen ja palvelutason parantaminen sosiaalista mediaa hyödyntämällä (Facebook ja Twitter)
- Asiakaskäyntien vähentäminen ja palvelutason parantaminen aloittamalla sähköinen asiointi pysäköintitunnuksissa (syksyllä)
- Puhelinpalvelun palvelutason parantaminen
- Yhden luukun periaatteen edistäminen integroimalla alueidenkäytön asiakaspalvelu muuhun asiakaspalveluun
- Yhden luukun periaatteen edistäminen integroimalla asiakaspalautesovellus ASPA tulevaan kaupunkitasoiseen palautejärjestelmään (Palauteydin, jolla asukkaat antavat kaupungille palautetta ja jolla voidaan hallinnoida viraston yleistä ja asiantuntijoiden saamaa palautesähköpostia)

Pysäköinninvalvonta

Kunnallinen pysäköinninvalvonta edistää liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta valvomalla, että pysäköimistä ja joutokäyntiä koskevia määräyksiä noudatetaan. Toimintaa kuuluu myös yksityisalueilla pyynnöstä tehtävä valvonta.

Pysäköinninvalvonta huolehtii myös liikennettä haittaavien ajoneuvojen siirtämisestä sekä katujen kunnossa- ja puhtaanapitoa haittaavien ajoneuvojen siirtotoiminnan viranomaistehtävistä, talteen otettujen ajoneuvojen siirtotoiminnasta, ajoneuvojen varastoinnista ja autohotellipalveluiden järjestämisestä sekä romuajoneuvojen hävittämisestä.

Edelleen pysäköinninvalvonta huolehtii pysäköintivirhemaksujen sekä ajoneuvojen siirroista perittävien korvausten perimisestä.

Pysäköinninvalvonta selvittää yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosaston kanssa mahdollisuudet asukaspysäköintialueen pysäköintimaksuajan jatkamiseen klo 21 saakka (Khs 31.10.2011).

Pysäköinninvalvonnan painopisteet

- Vuoden alussa voimaan tulevan uuden pysäköinninvalvontalainsäädännön toimeenpano
- Tuottavuuden parantaminen uuden PASI-tietojärjestelmän ja PASI-tiedonkeruujärjestelmän avulla
- Valvonnan laadun ja kattavuuden parantaminen uusista järjestelmistä saatavan tiedon avulla ja kartoittamalla valvonnan kannalta ongelmalliset alueet
- Pysäköintikäyttäytymisen parantaminen ajoneuvojen siirtotoimintaa tehostamalla
- Pysäköinninvalvonnan yhdenmukaistaminen lisäämällä valtakunnallista yhteistyötä

Alueidenkäyttö

Alueidenkäyttö ohjaa yleisten alueiden käyttöä myöntämällä erilaisia maankäyttölupia ja vuokraamalla yleisiä alueita eri tarkoituksiin ja valvomalla lupien ja sopimusten noudattamista sekä luvatonta maankäyttöä.

Alueidenkäyttö myöntää lupia esimerkiksi rakenteiden sijoittamiseen, kaivutöiden suorittamiseen ja alueen käyttämiseen rakennustyötä varten sekä ulkoilmatapahtumien järjestämiseen. Se vuokraa yleistä aluetta esimerkiksi ravintoloiden terasseja ja erilaisia kioskeja varten.

Alueidenkäyttö huolehtii myös siirtolapuutarha-, kesämaja- ja viljelyspalsta-alueiden vuokrauksesta.

Alueidenkäytön painopisteet

- Lautakunnan 2011 hyväksymien periaatteiden sekä maksujen ja taksojen yhdenmukaisen soveltamiskäytännön luominen
- Maankäyttölupien sekä kiinteistöjen kunnossapitovelvoitteiden valvonnan suunnittelu ja järjestäminen uudesta toimipaikasta (virastotalo) käsin
- Kioskien ja terassien vuokrasopimusten uudistamisen ja kilpailutuksen valmistelu
- Sähköisen asioinnin lisääminen vaiheittain eri lupatyyppeihin

Palveluosaston erillistehtävät

Palveluosaston vahingonkorvausasioiden erillisyksikkö käsittelee yleisten alueiden käytöstä johtuvat vahingonkorvausvaatimukset ja valmistelee niistä tehtävät päätökset.

Palveluosasto huolehtii maksullisen pysäköinnin järjestämisestä ja sen kehittämisestä. Osasto ylläpitää pysäköintilippuautomaattien verkostoa ja hankkii pysäköinnin maksamispalveluita.

Palveluosasto on mukana kaivutyöhaittojen vähentämiseen tähtäävässä Yhteinen kunnallistekninen työmaa –projektissa ja HSY:n sekä teleoperaattoreiden kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Palveluosaston erillistehtävien painopisteet

- Palvelutason parantaminen hankkimalla uusi, satunnaisille pysäköijille tarkoitettu mobiilimaksamispalvelu, jolla autoilija saa pysäköintiaikaa sen nimellisarvolla
- Yhteistoimintasopimusten tekeminen Helsingissä toimivien teleoperaattoreiden kanssa
- Kaivutyöhaittojen vähentäminen laajentamalla Yhteinen kunnallistekninen työmaa –sopimus teleoperaattoreihin
- Yhteistoimintasopimuksen tekeminen HSY:n kanssa

Palveluosaston menot ja tulot

Alla olevassa taulukossa on palveluosaston käyttötalouden tulot tuloryhmittäin

	TOT 2010 1 000 €	TS 2011 1 000 €	TAE 2012 1 000 €	TS 2012 1 000 €	muutos 2012/11 1 000 €
Tulolähde ja -ryhmä					
Liikennejärjestelyt	3325	1800	2120	2120	350
Pysäköintitunnukset	3 223	3 106	3 030	3 030	-35
Muut	389	40	50	50	10
Myyntitulot yhteensä	6 937	4 946	5200	5 200	325
Ajoneuvojen siirtokorvaukset	669	650	400	400	-250
Kaivumaksut ja aitausluvut	3 011	1 800	3 000	3 000	1200
Pysäköintimaksut	10 492	11 094	10 800	10 955	-210
Maksutulot yhteensä	14 172	13 544	14 200	14 355	740
Maa- ja vesialueiden vuokra	2 190	5 534	5 600	5 600	66
Vuokratulot yhteensä	2 190	5 534	5 600	5 600	66
Pysäköinnin virhemaksut	10 627	11 600	12 000	12 000	400
Muut tulot yhteensä	10 627	11 600	12 000	12 000	400
Käyttötalouden tulot yhteensä	33 926	35 624	37 000	37 155	1 531

Päätehtäväryhmien menot

Palveluosaston pätehtäväryhmä ja sen menomäärärahat henkilöstömenoineen on koottu alla olevaan taulukkoon.

Pätehtäväryhmät vuosina 2010 - 2012 (menomäärärahat henkilöstömenoineen)					
	TOT 2010 1 000 €	TS 2011 1 000 €	TAE 2012 1 000 €	TS 2012 1 000 €	muutos 2012/11 1 000 €
Pätehtävä					
Palveluosaston johto	700	543	1 198	1 198	357

Asiakaspalvelu	517	529	550	550	218
Pysäköinti	4 777	6 065	6 205	6 205	-167
Alueidenkäyttö	8 259	8 878	8 781	8 781	-169
yhteensä	14 253	16 015	16 734	16 734	239

Suurin menoerä on sisäiset maanvuokrat kiinteistövirastolle, 6,7 milj. euroa. Henkilöstömenot ovat 6,4 milj. euroa.

Palmialta ostetaan palveluita 1 milj. eurolla sisältäen pysäköintilippuautomaattien ylläpitoon liittyvät tekniset ja turvapalvelut, ajoneuvojen siirtokeskuksen ylläpidon sekä vikailmoitusten vastaanoton ja puhelinpäivystyksen.

Muita palveluita, kuten viranomais-, pankki ja postituspalveluita sekä Tuomaan markkinoiden järjestämiseen liittyviä palveluita, ostetaan 0,6 milj. eurolla.

Saamatta jäävistä pysäköintivirhemaksutuloista kertyy luottotappioita 0,9 milj. euroa. Muut menot, sisältäen aineet ja tarvikkeet, ovat noin 0,6 milj. euroa.

Palveluosaston tuloarvio on 37 milj. euroa, josta maksullisen pysäköinnin osuus on 13,8, pysäköintivirhemaksujen 12 ja ajoneuvojen siirtokorvausten 0,4 milj. euroa. Alueidenkäytön maanvuokra- ja lupatulot ovat 10,8 milj. euroa.

Tuloarviossa on huomioitu pysäköintitunnusten hintojen korotus (Khs 31.10.2011).

2.2. NETTOYKSIKKÖ

2.2.1 HKR-Rakennuttaja

HKR-Rakennuttaja toimii nettobudjetoituna osastona tavoitteenaan vuoden 2012 osalta menojen kattaminen saatavilla tuloilla eli nollatulos.

Osaston päätuotteet ovat tilahankkeiden ja infrastruktuurin rakennuttamistehtävät, hankesuunnittelu, taloushallintopalvelut ja kustannussuunnittelu. Kiinteistöjen elinkaari palvelutuotteita ovat sisäilma- ja kosteusvaurioselvitykset, energia-asiantuntemus ja – tutkimukset, kiinteistöjen ylläpitoasiantuntemus, elinkaari- ja ympäristövaikutuslaskenta.

HKR-Rakennuttaja tuottaa osaltaan kaupungin ja sen asukkaiden käyttöön kestävä kehityksen periaatteiden mukaan sekä uusia että peruskorjattuja tiloja; kouluja, päiväkotia, monitoimitiloja, sairaaloita ja liikuntapaikkoja. Osaston tuotteita ovat lisäksi katu- ja puistotoimen, metron ja lähiliikenteen, väestönsuojien, pysäköintilaitosten ja muiden erityisrakennusten rakennuttaminen sekä yleisten alueiden alueurakoinnin hoitaminen.

Uutena osa-alueena on osallistuminen Helsingin uusien suurien alueiden kehittämiseen ja mm. niissä järjestettävien kilpailujen valmistelamisessa avustamiseen. Käynnissä ovat mm. Keski-Pasilan Keskustakorttelin kilpailutus sekä Kalasataman alueen toteutus.

HKR-Rakennuttaja osallistuu useisiin sekä valtakunnallisiin että kansainvälisiin tutkimus- ja kehittämisprojekteihin Helsingin kaupungin edustajana omien kehitysprojektiensa lisäksi.

Työn alla olevan tuotannon arvo on yli 400 milj. euroa. Vuosittain on käynnissä kolmisenkymmentä suurempaa ja satoja pienempiä rakennushanketta. Vuosittain investointeihin käytetään noin 200 milj. euroa.

HKR-Rakennuttaja saa toimeksiantonsa pääasiassa tilakeskukselta, katu- ja puisto-osastolta sekä kaupungin omistamilta liikelaitoksilta ja yhtiöiltä.

Toiminnalliset tavoitteet

HKR-Rakennuttaja on kaupungin rakennuspalvelujen hankintakeskus. Rakennuttamisen tärkein perustoiminto on asiantunteva ja kokonaistaloudellinen suunnittelu-, urakointi- ja muiden palvelujen osto kilpailuttamalla. Toiminnan lähtökohtana on tuottaa hankkeille asetetut toiminnalliset, taloudelliset, energiatehokkuus ja arkkitehtoniset vaatimukset täyttäviä rakennuksia ja mvr-hankkeita kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä tarjota tekniseen kiinteistönpitoon liittyviä palveluja tilojen käytettävyyden ja terveellisyyden turvaamiseksi.

Palveluja kehitetään jatkuvasti vastaamaan paremmin tilaajien tarpeita ja ilmastonmuutoksen hillintää. Vuoden 2012 kuluessa HKR-Rakennuttaja ottaa käyttöön uudet kattavat työmaan kosteuden- ja puhtaudenhallintaohjeet uusilla alkavilla työmailla.

Panostamalla harmaan talouden torjuntaan ja tilaajavastuutoiminnan kehittämiseen HKR-Rakennuttaja vahvistaa Helsingin asemaa maan johtavana, vastuullisena kaupunkina rakennusalalla.

HKR-Rakennuttaja tuottaa tarveselvityksiä käyttäjähallintokuntien tilauksesta sekä hankesuunnitelmia tilakeskuksen, pelastuslaitoksen, liikuntaviraston ja kaupungin liikelaitosten tilauksesta.

Tarveselvityksien ja hankesuunnitelmien tuottamista ohjaa HKR-Rakennuttajan hankeryhmä.

Ilmastonmuutoksen ehkäiseminen ja ympäristöä koskevat tavoitteet

Rakennusten energiatehokkuus on avainasemassa varauduttaessa ilmastonmuutokseen. Rakennukset kuluttavat pääosan (n. 80%) kaupunkikonsernin käyttämästä energiasta. HKR-Rakennuttaja toteuttaa aktiivisesti ilmastonmuutosta ehkäiseviä ja energiatehokkuutta edistäviä toimia ja on mukana monissa niitä koskevissa kehityshankkeissa. Lisäksi HKR-Rakennuttaja osallistuu asiantuntijana EU:n rakennusten energiatehokkuutta koskevien direktiivien toimeenpanossa tarvittavien toimintamallien kehitystyössä sekä direktiivien vaatimusten mukaisten käytännön toimenpitei-

den toteuttamisessa kaupungin sisällä. Yhtenä tärkeimmistä vuoden 2012 kehitystehtävistä on osallistuminen Finnish Green Building Councilin hankkeeseen rakennusten ympäristöluokituksen määrittämisestä ja kehittämisestä.

Tulokseen pääsemiseksi HKR-Rakennuttaja kehittää menettelytapoja ja ohjeistusta energiatehokkaan suunnittelun ja rakentamisen tueksi. Vuonna 2012 alkavista talonrakennushankkeista kaikki vähänkin soveltuvat uudis- ja perusparannuskohteet toteutetaan edelleen matalaenergiarakentamisena. Vuoden 2012 alkupuoliskolla valmistuvat Suomen ensimmäiset lähes nollaenergiatalon rakentamishojeet jo käytössä olevien matalaenergiaohjeiden rinnalle ja tilalle. Rakennusten tuleva energiatehokkuusdirektiivi edellyttää, että julkiset rakennukset tulee vuodesta 2019 lähtien toteuttaa lähes 0-energiarakennuksina.

HKR-Rakennuttaja on myös kaupungin kiinteistöjen käytön ja ylläpidon tekninen asiantuntija. Rakennusautomaatiojärjestelmiä kehitetään informoivampaan ja käyttäjäystävällisempään suuntaan tavoitteena kiinteistöjen energiatehokkaampi käyttö ja paremmat sisäilmaolosuhteet.

Resurssit

Vuoden 2012 talousarvio sisältää yhteensä 121 vakanssia, mikä on sama kuin vuoden 2011 talousarviossa. Harmaan talouden vastaisten toimien tehostamiseksi palkataan henkilö hoitamaan perustettavaa tilaajavastuutarkastajan tehtävää.

Yleisen taloudellisen tilanteen kehittymistä seurataan tarkasti, sillä usean vuoden jatkunut työkannan kasvu sekä talonrakentamisessa että mvr-hankkeissa on taantumassa kaupungin säästötoimien seurauksena. Muutokseen varaudutaan lykkäämällä vapautuvien vakanssien täyttöä työkannan kehityksen mukaisesti. Kehitystä on ennakoitu jo vuonna 2011 vähentämällä ulkopuolisten konsulttien käyttöä.

HKR-Rakennuttajan menoista henkilöstökulut muodostavat 74 %, ulkopuolisten palvelujen ja tarvikkeiden osuuden ollessa 16 %. Sisäiset vuokrat ja muut menot ovat 10 % kokonaismenoista.

Vuonna 2012 henkilöstömenot eivät kasva verrattuna vuoden 2011 talousarvioon. Käyttötalousmenot kokonaisuutena ovat likimain edellisen vuoden talousarvion tasolla. Ostopalveluiden ja tarvikkeiden osuus on edellistä vuotta suurempi, mikä selittyy mm. ulkopuolelta ostettavalla kehitystyöllä ja HKR-Rakennuttajan vastuulla olevan ilmastonmuutoksen ehkäisyyn tähtävillä erityistehtävillä. Myös vuokramenot kasvavat hieman.

HKR-Rakennuttajan EU-hankkeet

Tammikuussa 2008 European Sustainable Energy-viikon yhteydessä EU:n komissio julkisti "kaupunginjohtajien energia- ja ilmastosopimuksen" (Covenant of Mayors). Sopimuksen tavoitteena on saada kaupungit edelläkävijöiksi ilmastonmuutoksen torjumisessa. Helsingin kaupunki on allekirjoittanut sopimuksen 7.1.2009. EU:ssa yli 3000 kaupunkia on allekirjoittanut

sopimuksen. HKR-Rakennuttaja laati sopimuksen mukaisen kestävän energian toimintasuunnitelman (SEAP). Se valmistui 31.12.2010. Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden seurauksena hiilidioksidipäästöt vähenevät vähintään 20 % vuoteen 1990 verrattuna. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti energiansäästöneuvottelukunta (ESNK) seuraa, ohjaa ja valvoo sopimuksen täytäntöönpanoa. ESNK:n käytännön työn toteuttajana toimii HKR-Rakennuttaja.

Myös kaupunginjohtajien sopimukseen (Covenant of Mayors) liittyen on käynnistynyt hanke ”ENGAGE – local authorities communicating to engage stakeholders & citizens”. Hanke saa tukea EU:n Intelligent Energy – Europe – ohjelmasta. Projektin tarkoituksena on toteuttaa PR-kampanja, jossa tehdään julisteita energiansäästöön ja CO₂-päästövähennyksiin sitoutuvista kaupungin työntekijöistä, sidosryhmien edustajista ja tavallisista kaupunkilaisista. Paikallisesti saatuja kokemuksia vertaillaan projektita- paamisissa muiden partnerien kanssa. Hankkeen vastuullinen vetäjä on Energy-Cities. Projektiin osallistuu lisäksi 12 kaupunkia 12 EU-maasta sekä Futerra Sustainability Communications. Helsingistä hankkeeseen osallistuu HKR-Rakennuttaja. Hanke on käynnistynyt 1.6.2010 ja päättyy 30.11.2012.

Näiden lisäksi HKR-Rakennuttaja osallistuu vuosittain niiden uusien EU-hankkeiden hakuun, jotka liittyvät Helsingin kaupungin ja HKR-Rakennuttajan ilmastonmuutoksen ehkäisemistä ja ympäristöä koskevien tavoitteiden saavuttamiseen.

Kestävän kehityksen erityispalvelut

Helsingin kaupunki on allekirjoittanut energiatehokkuussopimuksen työ- ja elinkeinoministeriön kanssa 4.12.2007. Sopimuksessa kaupunki sitoutuu tiettyihin energiansäästötavoitteisiin ja –toimenpiteisiin sekä kehityshankkeisiin. Sopimus on voimassa vuoden 2016 loppuun saakka. Sopimuksella toimeenpannaan energiapalvelu- ja energiatehokkuusdirektiivissä asetettuja velvoitteita. Tämän lisäksi Helsingin kaupunki on allekirjoittanut 7.1.2009 kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopopimuksen (Covenant of Mayors), jossa tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä vähintään 20 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä.

Kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti energiansäästöneuvottelukunta (ESNK) seuraa, ohjaa ja valvoo molempien sopimusten täytäntöönpanoa ja tekee osaltaan tarvittavat talousarvioesitykset. ESNK:n käytännön työn toteuttajana toimii HKR-Rakennuttaja.

Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2009-2012 mukaan hallintokuntien tulee asettaa sitova vuosittainen energiansäästötavoite (2 %/vuosi). HKR-Rakennuttaja koordinoi työtä ESNK:n kautta. HKR-Rakennuttaja on laatinut ohjeet ja mallin hallintokunnille energiatehokkuussuunnitelmantekoon. Työ jatkuu vuonna 2012 ja HKR-Rakennuttaja antaa apua hallintokunnille tavoitteen määrittelyssä ja suunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa.

HKR-Rakennuttaja toimeenpanee energiatehokkuustoimia koko kaupungin olemassa olevassa kiinteistömässä. Sopimusten mukaisia kestävä kehityksen palveluita ovat mm. kulutusseuranta, energiakatselmuksent ja -selvitykset, energiakorjaukset ja neuvonta. Lisäksi HKR-Rakennuttaja toimii kiinteistöjen ylläpidon asiantuntijana ja avustaa hallintokuntia tässä työssä. HKR-Rakennuttaja etsii ja kehittää uusia teknisiä energiansäästöratkaisuja ja toimintamalleja ylläpidon parantamiseksi sekä osallistuu asiantuntijana niiden toteuttamiseen yhdessä hallintokuntien kanssa. Energiankulutusseurantaa kehitetään edelleen hyödynnettäväksi paremmin kiinteistöjen energianhallinnan työkaluna.

HKR-Rakennuttaja kouluttaa ja jakaa tietoa energiansäästämisestä ylläpidon ammattilaisille ja kiinteistöjen käyttäjille. Tietoa jaetaan mm. jo vuonna 2006 käyttöönotetun Display-energiamerkin (energiatodistus) luovutuksen yhteydessä ja myös Ekotukihenkilökoulutukseen panostetaan.

Erityispalveluina tehdään ilmastomuutoksen ehkäisyyn liittyviä uusia tutkimus-, selvitys- ja koerakentamishankkeita. Uusiutuvien energialähteiden paikallista käyttöä edistetään esimerkkiasennuksilla sekä tutkimalla ja otamalla käyttöön uusinta tekniikkaa. Tällaisia ovat mm. aurinko- ja tuulienergia sekä maalämpö ja –jäähdytys. Uusien energiatehokkaiden valaistustekniikoiden (LED-tekniikka) käyttömahdollisuuksia tutkitaan ja koeasennuksia tehdään. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi edellyttää julkiselta sektorilta lähes 0-energiarakennusten rakentamista vuodesta 2019 lähtien. HKR-Rakennuttaja selvittää niiden toteuttamismahdollisuuksia ja keinoja.

Kestävän kehityksen palveluina tehdään energianhallintapalvelujen ja –kehitystyön lisäksi kosteusvaurio- ja sisäilmaselvityksiä. Kaikkia edellä olevia tarvitaan, jotta kaupungin toimitilat olisivat energiataloudellisia, terveellisiä ja viihtyisiä sekä käyttäjän että omistajan kannalta.

Yhä kiristyvien energiatehokkuustavoitteiden vuoksi HKR-Rakennuttaja osallistuu useisiin kansallisiin ja kansainvälisiin selvitys- ja tutkimushankkeisiin ja pyrkii verkottumaan alan asiantuntijoiden kanssa niin Suomessa kuin EU:n alueella.

Energiansäästöneuvottelukunta on toiminut vuodesta 1974 lähtien kaksivuotisin toimikausin. Sen tehtävänä on aktivoida, koordinoida ja kehittää kaupungin energiansäästötoimintaa. Kaupunginhallituksen päätöksissä on edellytetty, että rakennusvirasto toimii käytännön työn toteuttajana ja tekee toimintaansa liittyvät tarvittavat talousarvioesitykset.

3 INVESTOINTIHANKKEET

Rakennusviraston talousarvion investointiosa sisältää katujen, liikenneväylien ja ratojen, puistorakentamisen ja irtaimen omaisuuden hankinnan investointimäärärahat. Vuoden 2012 määrärahat talousarviokohdittain ovat:

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Talousarvio 2011 1 000 €	Talousarvio 2012 1 000 €
<u>8 03</u> Kadut, liikenne- väylät ja radat	85 219	93 030	81 714
<u>8 06</u> Puistorakentaminen	18 540	9 170	6 660
<u>8 09 12</u> Irtaimen omaisuu- den hankinta / Ra- kennusvirasto	905	1 100	900
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	104 664	103 300	89 274

Investointimäärärahojen yksityiskohtaisempi erittely on esitetty kohdassa "Investointiohjelma 2012" ja liitteessä 1.

Katu- ja liikenneväyläinvestointeihin on varattu yhteensä 81,71 milj. euroa eli 12 % vähemmän kuin vuoden 2011 tulosbudjetissa. Määrärahojen supistuminen on suuri, ja kohdistuu ensi sijassa katujen uudisrakentamiseen sekä perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin.

Puistoinvestointeihin on varattu 6,66 milj. euroa eli 27 % vähemmän kuin vuoden 2011 talousarviossa. Määrärahojen supistuminen on erittäin suuri, ja se johtuu paitsi Töölönlahden puistojen pienentyneestä rahoitustarpeesta myös puistojen rakentamisen ja perusparantamisen karsimisesta.

Talousarviomäärärahojen lisäksi rakennusviraston katu- ja puisto-osaston käytössä on ollut vuosittain muita investointimäärärahoja, jotka kaupunginhallitus osoittaa rakennusvirastolle hankekohtaisesti. Näitä määrärahoja on saatu mm. esirakentamiseen varatuista määrärahoista ja lähiörahastosta. Esirakentamiseen on vuodelle 2012 osoitettu yhteensä 72,19 milj. euroa, josta osa tulee rakennusviraston käyttöön.

Katurakentamisen ja puistorakentamisen investointiohjelma vuodeksi 2012 on laadittu talousarvion määräämään rahoituspuutteeseen. Investointiohjelman valmistelu on tehty tiiviissä yhteistyössä talous- ja suunnittelukeskuksen alueprojektitoimiston ja kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Lisäksi erityisesti puistojen peruskorjaushankkeiden ohjelmoinnissa ja priorisoinnissa on otettu huomioon katu- ja puisto-osaston suunnittelutoimistossa laadittujen aluesuunnitelmien ja ylläpitotoimiston katuverkkoinventointien peruskorjaustarpeita koskevat linjaukset.

Investointiohjelma on laadittu lautakunnan talousarvioesityksessä hyväksymien strategisten painotusten mukaisesti. Niitä ei ole kuitenkaan voitu

noudattaa täysin johdonmukaisesti rahoituspuutteesta johtuen. Uusien asuinalueiden katu- ja erityisesti puistorakentaminen laahaa alueiden muusta toteutuksen jäljessä. Kadunrakentamisessa tingitään liikennejärjestelyjen toteutuksesta ja katujen perusparantamisesta uudisrakentamisen hyväksi. Puistojen uudisrakentamista joudutaan lykkäämään rakennettujen puistojen välttämättömien perusparannusinvestointien takia.

Kadut, liikenneväylät ja radat

Uudisrakentamisen investoinnit kohdistuvat voimakkaasti satamakäytöstä vapautuville projektialueille (Jätkäsaari, Kalasatama). Sen sijaan muun uudisrakentamisen sekä katujen perusparantamisen ja liikennejärjestelyjen rahoitus vähenee vuoden 2011 tasosta.

Katurakentamista ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain velvoitteet ja kaupungin maankäytön ja asumisen toteutusohjelman (MA-ohjelma) toimeenpano, jotka edellyttävät uusien asemakaava-alueiden katujen rakentamista alueiden toteuttamisen vaatimassa aikataulussa. Tästä johtuen uusien kaava-alueiden katujen uudisrakennusinvestoinnit tehdään osin muusta uudisrakentamisesta (sorakadut, meluntorjunta, tulvasuojelu) ja katujen perusparantamisesta tinkien.

Perusparantamisesta tinkiminen johtaa rakennetun katuverkon nopeutuvan rapistumiseen ja alkuperäistä suurempiin perusparannusinvestointeihin. Varsinkin sillat ja erikoisrakenteet ovat erittäin haavoittuvia peruskorjauksen viivästymiselle. Niiden osalta viivästymisen johtaa rakenteellisen kelpoisuuden nopeaan huononemiseen ja korjauskustannusten kasvuun. Sorapäällysteisten katujen ylläpito on kalliimpaa kuin kestopäällysteisten katujen. Sorakadut eivät myöskään aina täytä asukkaiden ja liikenteen vaatimuksia.

Katurakentamisen investointiohjelma perustuu seuraaville strategisille painotuksille:

1. Asunto- ja työpaikkarakentamisen edellyttämä katujen uudisrakentaminen

Projektialueiden ja erilliskohteiden kadunrakentamisessa varaudutaan ensimmäisen rakennusvaiheen valmiusasteeseen (katurakenteet ml. alempi päällystekerros) ennen talonrakennuksen käynnistymistä. Toisen rakennusvaiheen (ylempi päällystekerros, istutukset ja viimeistely) toteutus ajoittuu alueen talonrakennuksen edistymisen mukaan. Katujen ja kunnallistekniikan suunnittelu tehdään tarvittaessa samanaikaisesti asemakaavoituksen kanssa.

2. Joukkoliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta edistävät liikennejärjestelyt

Joukkoliikenteen, erityisesti raitiotieliikenteen edistäminen on kaupungin strategiaohjelmassa mainittu kriittisenä menestystekijänä. Erityisen tär-

keää on uusien projektialueiden liittäminen muuhun kaupunkirakentamiseen

3. Pyöräilyn ja jalankulun sujuvuutta lisäävät perusparannushankkeet

Edistämällä pyöräilyn ja jalankulun olosuhteita vähennetään autoliikenteen ruuhka- ja muita haittoja, parannetaan kaupunkiympäristön laatua ja torjutaan ilmastonmuutoksen pitkän aikavälin haittoja.

4. Kaupungin ja Liikenneviraston yhteishankkeet ja muut pääväylähankkeet

Kaupungin ja Liikenneviraston yhteishankkeet toteutetaan heti, mikäli liikenneviraston rahoitus varmistuu. Kaupungin omien pääväylien uudisrakentaminen lykkääntyy.

5. Katuverkon perusparantaminen, liikenteen ympäristöhaittojen torjunta

Ikääntyvän katuverkon rappeutumisen estäminen vaatii nykyistä huomattavasti suurempaa panostusta siltojen myös katujen perusparantamiseen sekä katujen uudelleen päällystykseseen.

Puistorakentaminen

Puistorakentamisen määräraha on laskenut huomattavasti vuodesta 2010 alkaen. Varsinkin puistojen uudisrakentamisen ja perusparantamisen määrärahoja on leikattu merkittävästi. Vuonna 2012 rahoitusta pienentää lisäksi se, että uudet satamalta vapautuneet projektialueet (Jätkäsaari, Kalasatama) ovat puistorakentaminen osalta vasta käynnistymisvaiheessa ja Töölönlahdella toteutusvaiheessa on vain väliaikaisen puiston jatko-osa.

Määrärahojen supistuminen on pakottanut puistorakentamisen strategisten painotusten ja toteutettavien hankkeiden laatu- ja varustetason uudelleen arviointiin. Investointiohjelma vuodeksi 2012 on laadittu siten, että pääpaino on projektialueiden puistohankkeissa ja rakennettujen puistojen perusparantamisessa. Investointiohjelma on laadittu seuraavien strategisten painotusten mukaisesti:

1. Asuntotuotannon projektialueiden puisto- ja viheraluehankkeet

Pääpaino on kohteissa, joihin talousarviossa on osoitettu nimetty määräraha (Töölönlahti, Jätkäsaari). Muiden projekti- ja täydennysrakentamislueiden puistorakentamista myöhennetään.

2. Rakennettujen puistojen perusparantaminen

Perusparantamisen keskeinen kohderyhmä ovat leikki- ja korttelipuistot, joiden kunnostus on välttämätöntä puistojen laitteistojen turvallisuuden ja käytettävyyden takia. Toinen keskeinen kohderyhmä on esikaupunkialueiden ikääntyneet puistot, joiden käyttäjämäärät ovat suuria, käyttöaste korkea ja kuluneisuus silmiinpistävä. Hankkeet on ohjelmoitu

aluesuunnitelmien esiin nostamista kohteista hankekohtaisen priorisoinnin perusteella ottaen myös alueellisen yhdenvertaisuuden tavoite huomioon.

Tilaamissuunnitelma

Kaikki katu- ja puistosuunnitelmat samoin kuin katujen ja puistojen rakennussuunnitelmat teetetään yksityisillä suunnittelutoimistoilla.

Suunnittelupalvelut kilpailutetaan hankekohtaisesti tai tilataan kilpailutetun puitesopimuksen perusteella valituilta suunnittelutoimistoilta. Palvelujen hankinnan lähtökohtana on hankinnan kokonaistaloudellisuus, millä varmistetaan käytettävien konsulttien asiantuntemus ja riittävät henkilöresurssit kyseiseen tehtävään.

Kaupunkikuvallisesti vaativissa silta- tai vastaavissa kohteissa suunnittelu voidaan teettää tarjouskilpailuun perustuvana kilpailullisena rinnakkaistointimeksiantona.

Katu- ja puistohankkeiden rakentaminen tilataan Staralta omajohtoisena rakentamisena tai HKR-Rakennuttajalta rakennuttamispalveluna ja yksityisten urakoitsijoiden tuotantona. Staraa käytetään myös sen muilla erityisosaamisen alueilla, lähinnä talonrakennus-, puu- ja metallitöissä.

Lähtökohtana omajohtoinen tuotanto / yksityinen urakoitsija -valinnassa on urakkakohteiden sopivuus Staran tuotannolle tai yksityiselle urakoitsijalle HKR-Rakennuttajan teettämänä. Lisäksi tuotantotapaa valittaessa on kiinnitetty huomiota omajohtoisen tuotannon kilpailukykyyn ja palvelukapasiteettiin sekä vallitsevaan markkinatilanteeseen ja markkinoiden kehittämistarpeeseen. Staralta tilattavissa töissä siirrytään yhä enemmän kiinteäihin urakoihin.

Rakentamisen tilaamisessa varmistetaan Staran työllisyys ja HKR-Rakennuttajan infrarakennuttamisressurssien käyttö. Ulkopuolisia rakennuttamispalveluja käytetään lähinnä Liikenneviraston ja muiden yhteistyökumppaneiden yhteishankkeissa, joissa katu- ja puisto-osasto on yksi hankkeen tilaajista. Tarvetta ja mahdollisuuksia käyttää yksityistä projektinjohtokonsultointia tai -urakointia ja allianssi -toteutusta laajoissa liikenneväylähankkeissa selvitetään.

Staralta omajohtoisena rakentamisena tilattavissa töissä lain edellyttäminä turvallisuuskoordinaattoreina toimii oma henkilöstö, mutta siihen liittyviä valvontatehtäviä tilataan ulkopuolisilta palvelun tarjoajilta. Katu- ja puisto-osaston oman henkilöstön osuutta rakennushankkeiden valvonnassa lisätään.

Vaikka investointitaso laskeekin vuonna 2012, projektien johtamisen monimutkaistuminen (tilaajan turvallisuuskoordinointi -velvoite, yhteinen

kunnallistekninen työmaa, rakentamisen logistiikka) ja kiristyneet aikataulu-tavoitteet edellyttävät yksityisten rakennuttamispalvelujen käytön lisäämistä, jotta investointiohjelmat voidaan toteuttaa tavoitteiden mukaisesti.

Toimeenpanovastuu

Investointitoimisto vastaa katu- ja puistorakentamisen investointimäärärahojen käytön ohjelmoinnista, seurannasta ja raportoinnista sekä suurimasta osasta investointihankkeiden suunnittelun teettämisestä ja rakentamisen tilaamisesta.

Katu- ja puistoinvestointien rakentamisvaiheen toteutusvastuu jakautuu vuonna 2012 eri toteuttajille seuraavasti:

Toteuttaja	Katuinvestoinnit		Puistoinvestoinnit	
	1 000 euroa	%	1 000 euroa	%
Stara	39 720	49	5 800	87
HKR-Rakennuttaja	26 170	32		
Muut	1 500	2		
Katu- ja puisto-osasto (suunnittelu jne.)	9 740	12	860	13
Avoin	4 044	5		
Yhteensä	81 174	100	6 660	100

Katuinvestointien supistumisen seurauksena sekä Staran että HKR-Rakennuttajan tilaukset vähenevät vuoden 2012 aikana verrattuna vuoteen 2011.

Katu- ja puisto-osasto tilaa HKR-Rakennuttajalta seuraavien hankkeiden rakennuttamisen:

Hanke	TA-määräraha v. 2012 1 000 euroa
-------	-------------------------------------

Kadut ja liikennejärjestelyt

Pikku Kuusisaaren silta	250
Mikonpojanpolun klv-silta	200
Sörnäistenniemen kadut ja rakenteet	4 950
Kyläsaaren pohjoisosan kadut (Arcadan alue)	960
Kalasadaman keskuksen kadut ja rakenteet	12 030
Pasilan konepaja-alueen kadut	380
Auroransilta	2 390
Tilkan silta	520
Metsäläntien siltojen peruskorjaus (2 kpl)	1 160
Vihdintien ylikulkusilta radan yli	1 030
Pakilantiensilta	1 700
Tapaninkyläntien melusteet	600

Kadut ja liikennejärjestelyt yhteensä 26 170

Hankkeiden laajuus ja kustannusarviot ovat alustavia. Edellä esitetyn laajuisena noin kolmasosa katuinvestoinneista teetetään ulkopuolisilla urakoitsijoilla HKR-Rakennuttajan kilpailuttamina urakoina.

Vuonna 2012 Liikennevirastolta tilataan kehä I / Espoon raja – Vihdintie, mikäli liikenneviraston oma rahoitusosuus varmistuu.

Katu- ja puisto-osasto käyttää suunnittelu- ja rakennuttamispalvelujen hankintaan yhteensä lähes 11,0 milj. euroa. Kustannuksiin sisältyy investointitoimiston ”Valmistus omaan käyttöön” tuloutus, noin 3,6 milj. euroa.

Investointiohjelman toteuttamisedellytykset

Investointiohjelman toteuttamisedellytykset ja -valmiudet ovat kokonaisuudessaan tyydyttävät. Huomattava osa hankkeiden katu- / puistosuunnittelusta on vielä suunnitteluvaiheessa. Mikäli katu- ja puistosuunnitelmien suunnittelu ja suunnitelmien hyväksymisprosessi viivästyvät huomattavasti, investointiohjelman toteutuminen vaikeutuu, koska korvaavia hankkeita viivästyneiden korvaamiseksi ei ole riittävästi.

Liikenneviraston liikenneväylä- ja meluinvestointien toteutuksen laajuus ja ajoitus ei ole vielä täysin varmistunut, mikä saattaa vaikuttaa ohjelman toimeenpanoon.

Investointiohjelman tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää, että vuodelta 2011 käyttämättä jäävät, keskeneräisiin hankkeisiin sidotut investointimäärärahat saadaan käyttöön vuoden 2012 talousarvion ylitysoikeutena. Katu- ja puisto-osasto valmistele asiassa esityksen vuoden 2011 lopussa.

Talousarviossa vuodeksi 2012 on asetettu rakennusviraston sitovaksi tavoitteeksi vaatimus, jonka mukaan ”Rakennusviraston, Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivutöiden kestoa lyhennetään 5 % rakennusviraston koordinoimana.” Investointiohjelman toteuttamisessa tämä edellyttää, että katu- ja puisto-osasto ja muut hallintokunnat toteuttavat samanaikaisesti katu- ja puistoalueille tehtävät infrastruktuuri- ja muut investointinsa nykyistä paremmin koordinoituna.

Katualueilla tehtävien töiden yhteensovittamisen tehostamiseksi rakennusvirasto ja tärkeimmät kaupungin teknisen huollon verkostojen ja järjestelmien omistajat ovat tehneet sopimuksen hankkeiden yhteensovittamisen tehostamiseksi ja työmaahaittojen vähentämiseksi (”Yhteinen kunnallistekninen työmaa”). Sopimuksessa on määritelty yleiset periaatteet ja puitteet osapuolten hankkeiden toteutuksen koordinoitulle toteutukselle ohjelmointi-, suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa.

Sopimus otettiin käyttöön eräissä vuosien 2009 - 2010 aikana käynnisty-

neissä laajoissa ja useaa osapuolta koskevissa suunnittelu- ja rakennushankkeissa. Tätä yhteistyötä jatketaan ja kehitetään vuoden 2012 aikana talousarvion sitovan tavoitteen saavuttamiseksi. Lopullisena tavoitteena on muodostaa yhteistyöstä rutiininomainen käytäntö. Yhdessä toteutettavien hankkeiden määrä ja laajuus sovitaan erikseen kunkin hankkeen mahdollisten osapuolten kesken. Tämän lisäksi kaikkien sopijaosapuolten investointiohjelmat on vakiintuneen tavan mukaisesti sovitettu alustavasti yhteen.

Toimintasuunnitelman investointiohjelma on laadittu kevään 2011 kustannustasossa. Mikäli katu- ja puistorakentamisen kustannustasossa tapahtuu vuoden 2011 - 2012 aikana voimakasta muutosta, joudutaan suunniteltua investointiohjelmaa tarkistamaan. Samoin toimintasuunnitelmaa saatetaan joutua tarkistamaan vuoden 2011 lopussa, kun täsmentyy lopullisesti ko. vuodelta siirtyvien, keskeneräisten laajuus ja rahoitustarve vuoden 2012 määrärahoista. Mahdolliset tarkistukset kohdistetaan siten, että ne ovat sopusuhteissa investointiohjelman laadinnan priorisointiperiaatteiden kanssa.

Investointiohjelma 2012

Katu- ja puistorakentamisen investointiohjelma on laadittu vuoden 2012 talousarviossa osoitettujen määrärahojen ja edellä esitettyjen strategisten painotusten mukaisesti. Hankekohtaiset, talousarviorakenteen mukaiset investointiohjelmat on esitetty liitteenä olevissa jana-aikatauluissa ja hankekartalla.

Aikatauluissa esitetyt hankkeet sisältävät myös arvion vuodelta 2011 siirtyvistä keskeneräisistä töistä ja niiden vaatiman rahoituksen. Siltä osin kuin keskeneräisten töiden rahoitus saadaan vuoden 2012 talousarvion ylitysoikeutena, investointiohjelmaa tarkistetaan vastaavasti.

Investointiohjelman keskeinen sisältö talousarviokohdittain on seuraava:

Kadut, liikenneväylät ja radat (81,714 milj. €)

Uudisrakentaminen (21,04 milj. €)

Eteläinen suurpiiri (0,568 milj. €). Lauttasaaren uudisrakennusalue (Lauttasaari)

Läntinen suurpiiri (3,704 milj. €). Zaidankatu (Meilahti), Kuninkaantammen ja Honkasuon uudisrakennusalueet (Kaarela), Haagan uudisrakennusalue (Haaga), Konalan uudisrakennusalue (Konala)

Keskinen suurpiiri (1,008 milj. €). Etelä-Hermannin kadut (Hermannin), Arabianrannan kadut (Toukola)

Pohjoinen suurpiiri (1,94 milj. €). Maunulan keskustan uudisrakennusalue (Oulunkylä), Maunulan koillisosan pientaloalue (Oulunkylä)

Koillinen suurpiiri (5,08 milj. €). Viikinmäen ja Latokartanon kadut (Viikki),

Ormuspellon alueen kadut (Malmi), Kotinummentien pohjoisosan kadut (Tapaninkylä), Sateenkaarentien alueen kadut (Suutarila), Alppikylän ja Aurinkomäen alueiden kadut (Suurmetsä)

Kaakkoinen suurpiiri (0,888 milj. €). Itä-Jollaksen alueen kadut (Laajasalo)

Itäinen suurpiiri (5,104 milj. €). Myllypuron puukaupunkikylän kadut, Linnanpellon alueen kadut (Mellunkylä), Fallpakan alueen kadut (Mellunkylä) Lallukantien alueen kadut (Mellunkylä).

Östersundomin suurpiiri (0,20 milj. €). Pienet nimeämättömät kohteet

Melusteiden rakentaminen (0,6 milj. €). Tapaninkyläntien melusteet välillä Sidekuja – Rintamasotilaantie (Tapaninkylä)

Ranta-alueiden kunnostus (0,944 milj. €). Kumpulanpuron hulevesijärjestelmä (Vallila), Vartiokylänlahden tulvasuojarakenteet (Vartiokylä)

Joukkoliikenteen kehittäminen (Jokeri I+II ja muut (1,00 milj)). Jokeri I pysäkkien pidennys ja reunakivijärjestelyjä eri puolilla kaupunkia. Jokeri II tunneli Paloheinässä ja Kuusmiehentien joukkoliikenneosuuden rahoitus sisältyy HKL- liikelaitoksen investointeihin.

Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt (18,434 milj. €)

Katujen peruskorjaukset (1,544 milj. €). Juhannustien länsipää, Lupajantie. Lisäksi ohjelmaan sisältyy pieniä peruskorjaustöitä ja katupuiden korvausistutuksia, jotka tehdään erillisen tarvekartoituksen perusteella.

Siltojen peruskorjaukset (4,86 milj. €). Uusina kohteina ovat Tilkan silta Mannerheimintiellä, Tuusulanväylän ylittävä Pakilantien silta, toinen rantaradan ylittävistä Vihdintien silloista ja Metsäläntien sillat (2 kpl).

Lisäksi ohjelmaan sisältyy pieniä siltojen ja muiden taitorakenteiden peruskorjaustöitä, jotka tehdään erillisen, keväällä 2012 valmistuvan siltojen korjausohjelman mukaisesti. Ohjelma laaditaan siltojen ja rakenteiden kuntokartoitusten perusteella.

Päällysteiden uusiminen (4,60 milj. €). Asfaltti- ja luonnonkivipäällysteiden ja reunakivien uusimis- ja kunnostustyöt koko kaupungin alueella erillisen, keväällä 2012 laadittavan päällystysohjelman mukaisesti. Ohjelma laaditaan päällysteiden kuntoarvioiden perusteella.

Liikennejärjestelyt (2,16 milj. €). Pakilantie-Pirjontie kiertoliittymä, Viikintie-Viilarintie kiertoliittymä.

Lisäksi ohjelmaan sisältyy alueellisiin liikennejärjestelysuunnitelmiin sisältyviä ja muita erillisiä pieniä liikennejärjestelytöitä (hidasteet, korokkeet tms.), jotka tehdään erillisen, keväällä 2012 valmistuvan hankeohjelman mukaisesti. Ohjelma laaditaan yhteistyössä liikennesuunnitteluosaston kanssa.

Jalankulun ja pyöräilyn väylät (3,040 milj. €). Mannerheimintien itäreuna Kai-vokatu-Postikatu, Nordenskiöldinkatu – Mechelininkadun pyöräkaistat, Auro-ransillan raittiyhteudet ja Kaarelantie v. Pajupillintie-Kirjokalliontie.

Lisäksi ohjelmaan sisältyy pieniä kevyen liikenteen väylien järjestely-, kun-nostus- ja viitoitustöitä, jotka tehdään erillisen, keväällä 2012 valmistuvan hankeohjelman mukaisesti. Ohjelma laaditaan yhteistyössä KSV:n liikenne-suunnitteluosaston ja pyöräilyprojektin kanssa.

Jalankulun ja pyöräilyn sillat (1,98 milj. €). Auroransillan rakentamisen lop-puun saattaminen.

Itäväylä (0,25 milj. €). Marjaniementien liittymäjärjestelyn viimeistely

Yhteishankkeet Liikenneviraston kanssa (9,91 milj. €)

Kehä I / Espoon raja – Vihdintie (1,410 milj. €). Lisäkaistat ja melusuojaus.

Kehä I / Kivikontien liittymä (8,50 milj. €). Eritasoliittymä ja melusuojaus

Liikenneviraston yhteishankkeet edellyttävät valtion rahoitusosuutta vuoden 2012 tulo- ja menoarviossa. Kivikontien liittymässä käynnistetään töitä, jotka ovat kokonaan kaupungin rahoitettavia riippumatta valtion rahoitusosuudes-ta.

Kamppi - Töölönlahti -alue (1,90 milj. €)

Töölönlahden alueen kadut (1,90 milj. €). Töölönlahden eteläosan kadut, Baana v. Hietalahti – Töölönlahti.

Kamppi-Töölönlahti -alueen katujen rakentaminen rahoitetaan Töölönlahti-rahastosta. Kaupunginhallitus myöntää vuonna 2012 tarvittavat määrärahat erillisellä päätöksellä rakennusviraston käyttöön.

Muut kadunpidon investoinnit (1,05 milj. €)

Täytemaan vastaanottoaikat (0,70 milj. €). Uusien ylijäämämassojen vas-taanottoaikkujen suunnittelu ja valmistelu. Vuosaaren täyttömäen maise-mointitöiden jatkaminen.

Lumenvastaanottoaikat ja hiekkasiilot (0,20 milj. €). Lumenvastaanottoaika-kojen ja hiekkasiilojen kehittämis- ja perusparannustöitä erillisen, keväällä 2012 valmistuvan hankeohjelman mukaisesti.

Yleiset käymälät (0,15 milj. €). Käymälöiden perustamis- ja johtoliitostyöt eril-lisen, keväällä 2012 laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

Jätkäsaari (4,25 milj. €)

Jätkäsaaren alueen kadut ja rantarakenteet (4,25 milj. €). Jätkäsaaren aloitusalueen kadut, Länsisatamankatu, Saukonpaadenranta, Saukonkarin ja Saukonpaaden rantarakenteet.

Kalasadama (18,58 milj. €)

Kalasadaman kadut ja rantarakenteet (18,58 milj. €). Sörnäistenniemen alue Kalasadaman keskus (Kaupungin ja SRV:n sopimusalue), Kyläsaaren pohjoisosa.

Kruunuvuorenranta (3,72 milj. €)

Itäväylä/Linnanrakentajatie, eritasoliittymä (1,50 milj. €). Liittymäjärjestelyn suunnittelu. Rakentaminen alkaa v. 2014 ja jatkuu noin v:een 2018.

Kruunuvuorenrannan joukkoliikennesilta (1,00 milj. €). Joukkoliikenne- ja kevyen liikenteen sillan suunnittelukilpailu.

Kruunuvuorenrannan kadut ja rantarakenteet (1,22 milj. €). Katujen suunnittelu

Pasila (1,83 milj. €)

Ilmala ja Länsi-Pasila, kadut ja rakenteet (0,24 milj. €). Yleltä ja MTV:ltä vapautuvien katujen rakentaminen, Raitiolinja 9:n jatkeen suunnittelu

Keski-Pasila, kadut ja rakenteet, (0,99 milj. €), Veturitien suunnittelu välillä Nordenskiöldinkatu-Hakamäentie, Asemapäällikönkadun ja sillan suunnittelu, Teollisuuskadun suunnittelu välillä Jämsänkatu-Veturitie

Pohjois-Pasila, kadut ja rakenteet, (0,16 milj. €). Pohjois-Pasilan työpaikka-alueen katujen suunnittelu ja rakentaminen

Pasilan konepaja-alueen kadut (0,44 milj. €). Konepaja-alueen katujen rakentaminen

Liityntäpysäköintipaikat (1,00 milj. €).

Siilitien ja Puotilan metroasemien liityntäpysäköintialueet, (1,00 milj. euroa). Kaupunginhallitus myöntää vuonna 2012 tarvittavat määrärahat erillisellä päätöksellä rakennusviraston käyttöön.

Puistorakentaminen (6,66 milj. €)

Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus (4,50 milj. €)

Puistojen uudisrakentaminen (1,96 milj. €). Tapio Wirkkalan puisto (Toukola), Toukokuisto (Toukola), Viikinrannan koira-aitaus (Viikki), Hiisikujanpuisto (Tapaninkylä) Strömsinlahdenpuisto (Herttoniemi), Lohiniemenranta (Vuosaari).

Lisäksi ohjelmaan sisältyy pieniä puisto- ja viheraluehankkeita, jotka tehdään erillisen, keväällä 2012 valmistuvan hankeohjelman mukaisesti.

Puistojen peruskorjaus (2,54 milj. €). Kapteenipuisto (Ullanlinna), Leninipuisto (Alppiharju), Kraemerinlehto (Kulosaari)

Lisäksi ohjelmaan sisältyy pieniä puisto-, viheralue- ja luonnonhoitoaluetöitä, jotka tehdään erillisen, keväällä 2012 valmistuvan hankeohjelman mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahti -alueen puistot (1,11 milj. €)

Kamppi-Töölönlahti -alueen puistot (1,11 milj. €). Töölönlahdenpuiston (Finlandiapuiston) pohjoisosan puisto- ja rakennussuunnittelu. Töölönlahden kesäkukkaistutukset.

Kamppi-Töölönlahti -alueen puistojen rakentaminen rahoitetaan Töölönlahti-rahastosta. Kaupunginhallitus myöntää vuonna 2012 tarvittavat määrärahat erillisellä päätöksellä rakennusviraston käyttöön.

Jätkäsaaren puistot (1,05 milj. €)

Jätkäsaaren projektialueen puistot, (1,05 milj. euroa). Hyväntoivonpuiston ja Saukonpaadenpuiston suunnittelu ja rakentamisen aloitus.

3.3 Irtain omaisuus

Hallinto-osasto, 215 000 euroa

- EA-lisenssit, 180 000 euroa
- kerroskytkimien tietoturvan parantaminen, 35 000 euroa

Palveluosasto, 315 000 euroa

- asiakaspalvelusovelluksen (ASPA) kehittäminen, 50 000 euroa
- yleisten alueiden tapahtumahallintajärjestelmän (WINKKI) toiminnallisuuden parantaminen ja kenttäraportointipalvelu, 60 000 euroa
- paikkatietoalusta, 25 000 euroa
- pysäköintilippuautomaattien hankinta, 180 000 euroa

Katu- ja puisto-osasto, 295 000 euroa

- yleisten alueiden rekisterin uudistaminen, 75 000 euroa
- hankerekisterin (arkistointi, asian- ja dokumentinhallinta) parantaminen, 35 000 euroa
- turvakamerajärjestelmän laitetäydennykset, 100 000 euroa
- infrarakentamisen FORE-kustannushallintajärjestelmä, 85 000 euroa

Arkkitehtuoriosasto, 75 000 euroa

- atk-laitteet ja ohjelmistot, 75 000 euroa

Irtaimen omaisuuden hankinta yhteensä 900 000 euroa.

Osa katu- ja puisto-osaston vuodelle 2011 suunnitelluista irtaimen hankinnoista tulee siirtymään vuodelle 2012. Siirtyville hankkeilla haetaan vuodenvaihteessa aikataulun ylityslupaa vuodelle 2012.

4 Raportointisuunnitelma

Talousarvion noudattamisohjeissa edellytetään, että toiminnan suunnittelu, ohjausta ja seurantaa varten on laadittava hyväksytyn talousarvion puitteissa tulosbudjetti, jossa tulee esittää määrärahat ja tuloarviot sekä niihin liittyvät suoritteet, tunnusluvut ja toiminnalliset, mitattavat tavoitteet. Tulosbudjetti on vertailupohja toimintavuoden aikana määrärahan käytölle, tulokertymille sekä määrärahojen, sitovien tavoitteiden ja suoritteiden toteutumisennusteille.

Talousarvion ja ulkoisen kirjanpidon toteutumisesta raportoidaan keskuskirjanpitoa säännöllisesti kuukausittain kirjanpitokausien päättyessä. Maksuvalmiudesta annetaan pitkän- ja lyhyen ajan ennusteet talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallintaosastolle sekä seurataan ennusteiden poikkeamia toteutuneeseen. Talousyksikkö vastaa näiden raporttien laatimisesta ja toimittamisesta varainhallinnalle.

Talousarvion toteutumisennuste ja osavuosisiraportti laaditaan neljästi vuodessa käyttötaloudesta ja investoinneista. Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisennusteen ohella ennustetaan myös tunnuslukujen ja sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen. Talousyksikkö kokoaa osavuosisiraportin ja ennusteen kirjanpidosta saatavien tietojen ja osastojen laatimien ennusteiden pohjalta. Osavuosisiraportti ja ennuste annetaan tiedoksi yleisten töiden lautakunnalle.

LIITTEET

KÄYTTÖTALOUS

209 Yleisten töiden lautakunta ja rakennusvirasto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	15 998	14 067	14 987	920	6,5
Maksutulot	14 207	13 164	14 397	1 233	9,4
Tuet ja avustukset	328	225	210	-15	-6,7
Vuokratulot	6 637	6 570	6 840	270	4,1
Muut tulot	11 236	11 916	12 351	435	3,7
Valmistus omaan käyttöön	12 125	12 456	12 655	199	1,6
Tulot yhteensä	60 531	58 398	61 440	3 042	5,2
Palkat ja palkkiot	19 190	20 868	20 594	-274	-1,3
Muut henkilöstömenot	6 615	7 247	6 911	-336	-4,6
Palvelujen ostot	98 665	92 979	94 157	1 178	1,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 385	2 850	3 568	718	25,2
Avustukset	53	55	75	20	36,4
Vuokrat	10 927	10 427	10 511	84	0,8
Muut menot	1 011	1 944	2 075	131	6,7
Menot yhteensä	139 846	136 370	137 891	1 521	1,1
Toimintakate	-79 315	-77 972	-76 451	1 521	-2,0
Poistot	60 405	65 300	66 220	920	1,4
Tilikauden tulos	-139 720	-143 272	-142 671	601	-0,4

2 09 01 Katu- ja viheralueiden ylläpito sekä yleishallinto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	12 446	10 413	11 262	849	8,2
Maksutulot	14 207	13 164	14 397	1 233	9,4
Tuet ja avustukset	210	225	210	-15	-6,7
Vuokratulot	6 637	6 570	6 840	270	4,1
Muut tulot	11 199	11 916	12 351	435	3,7
Valmistus omaan käyttöön	4 920	5 200	5 350	150	2,9
Tulot yhteensä	49 619	47 488	50 410	2 922	6,2

Palkat ja palkkiot	13 938	14 739	14 512	-227	-1,5
Muut henkilöstömenot	4 801	5 064	4 890	-174	-3,4
Palvelujen ostot	97 195	91 761	92 592	831	0,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 205	2 540	3 283	743	29,3
Avustukset	53	55	75	20	36,4
Vuokrat	10 010	9 397	9 471	74	0,8
Muut menot	987	1 904	2 038	134	7,0
Menot yhteensä	130 189	125 460	126 861	1 401	1,1
Toimintakate	-80 570	-77 972	-76 451	2 474	-3,2
Poistot	60 405	65 300	66 220	14 070	21,5
Tilikauden tulos	-140 975	-143 272	-142 671	-11 596	8,1

2 09 04 HKR-Rakennuttaja

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	3 552	3 654	3 725	71	1,9
Tuet ja avustukset	118	0	0	0	0,0
Muut tulot	37	0	0	0	0,0
Valmistus omaan käyttöön	7 205	7 256	7 305	49	0,7
Tulot yhteensä	10 912	10 910	11 030	120	1,1
Palkat ja palkkiot	5 252	6 129	6 082	-47	-0,8
Muut henkilöstömenot	1 814	2 183	2 021	-162	-7,4
Palvelujen ostot	1 470	1 218	1 565	347	28,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	180	310	285	-25	-8,1
Vuokrat	917	1030	1040	10	1,0
Muut menot	24	40	37	-3	-7,5
Menot yhteensä	9 657	10 910	11 030	120	1,1
Toimintakate	1255	0	0	0	0,0
Poistot		0	0	0	0,0
Tilikauden tulos	1255	0	0	0	0,0

Katu- ja puisto-osasto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	11 871	9 851	5 470	-4 381	-44,5
Maksutulot	14 207	13 164	42	-13 122	-99,7
Tuet ja avustukset	210	225	210	-15	-6,7
Vuokratulot	5 721	5 550	200	-5 350	-96,4
Muut tulot	11 124	11 872	300	-11 572	-97,5
Valmistus omaan käyttöön	3 155	3 500	3 600	100	2,9
Tulot yhteensä	46 288	44 162	9 822	-34 340	-77,8
Palkat ja palkkiot	9 515	10 069	3 681	-6 388	-63,4
Muut henkilöstömenot	3 301	3 458	1 236	-2 222	-64,3
Palvelujen ostot	93 628	88 024	85 402	-2 622	-3,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 601	1 938	2 301	363	18,7
Avustukset	40	20	40	20	100,0
Vuokrat	7 838	7 121	485	-6 636	-93,2
Muut menot	928	1 850	738	-1 112	-60,1
Menot yhteensä	117 851	112 480	93 883	-18 597	-16,5
Toimintakate	-71 563	-68 318	-84 061	-15 743	2,2
Poistot	60 154	65 008	66 000	992	27,5
Tilikauden tulos	-131 717	-133 326	-150 061	-16 735	-10,0

Hallinto-osasto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	282	262	292	30	11,5
Vuokratulot	916	1 020	1 040	20	2,0
Muut tulot	70	44	51	7	15,9
Tulot yhteensä	1 268	1 326	1 383	57	4,3
Palkat ja palkkiot	2 550	2 636	2 940	304	11,5
Muut henkilöstömenot	860	911	991	80	8,8
Palvelujen ostot	3 441	3 596	4 141	545	15,2

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	550	562	636	74	13,2
Avustukset	13	35	35	0	0,0
Vuokrat	2 165	2 256	2 276	20	0,9
Muut menot	58	49	95	46	93,9
Menot yhteensä	9 637	10 045	11 114	1069	10,6
Toimintakate	-8 369	-8 719	-9 731	-1012	11,6
Poistot	186	200	120	-80	-40,0
Tilikauden tulos	-8 555	-8 919	-9 851	-932	10,4

Arkkitehtuoriosasto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot	293	300	300	0	0,0
Muut tulot	5	0	0	0	0,0
Valmistus omaan käyttöön	1 765	1 700	1 750	50	2,9
Tulot yhteensä	2 063	2 000	2 050	50	2,5
Palkat ja palkkiot	1 873	2 034	3 120	1086	53,4
Muut henkilöstömenot	640	695	1039	344	49,5
Palvelujen ostot	126	141	910	769	545,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	54	40	46	6	15,0
Vuokrat	7	20	10	-10	-50,0
Muut menot	1	5	5	0	0,0
Menot yhteensä	2 701	2 935	5 130	2195	74,8
Toimintakate	-638	-935	-3 080	-2145	229,4
Poistot	65	92	100	8	8,7
Tilikauden tulos	-703	-1 027	-3 180	-2153	209,6

Palveluosasto

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
Myyntitulot			5 200		
Maksutulot			14 355		
Vuokratulot			5 600		
Muut tulot			12 000		
Valmistus omaan käyttöön					

Tulot yhteensä	37 155
Palkat ja palkkiot	4 771
Muut henkilöstömenot	1 624
Palvelujen ostot	2 139
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	300
Vuokrat	6 700
Muut menot	1 200
Menot yhteensä	16 734
Toimintakate	20 421
Poistot	0
Tilikauden tulos	20 421

INVESTOINTITALOUS

	Tilinpäätös	Tulosbudjetti	Tulosbudjetti	Muutos	Muutos
	2010	2011	2012	12/11	12/11
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%
8 03 Kadut, liikenneväylät ja radat					
Uudisrakentaminen	28 386	26 750	21 040	-5 710	-21,35
Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	27 459	26 850	18 434	-8 416	-31,34
Yhteishankkeet / valtio	4 010	3 750	9 910	6 160	164,27
Kamppi-Töölönlahti -alueen kadut	3 080	5 380	1 900	-3 480	-64,68
Muut kadunpidon investoinnit	2 421	900	1 050	150	16,67
Jätkäsaari	17 994	10 130	4 250	-5 880	-58,05
Kalasadama	4 010	12 150	18 580	6 430	52,92
Kruunuvuorenranta	1212	2 500	3 720	1 220	48,80
Pasila		3 740	1 830	-1 910	-51,07
Liityntäpysäköintipaikat		880	1 000	120	13,64
Yhteensä	88 573	93 030	81 714	-11 316	-12,16

	Tilinpäätös 2010 1 000 €	Tulosbudjetti 2011 1 000 €	Tulosbudjetti 2012 1 000 €	Muutos 12/11 1 000 €	Muutos 12/11 %
8 06 Puistorakentaminen					
Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus	13 128	5 110	4 500	-610	-11,94
Kamppi-Töölölahti –alueen puistot	451	2 010	1 110	-900	-44,78
Eiranranta	4 911	880	0	-880	-100,00
Jätkäsaaren puistot	50	1110	1050	-60	-5,41
Kalasadaman puistot		60	0	-60	-100,00
Yhteensä	18 540	9 170	6 660	-2 510	-27,37
8 09 Irtaimen omaisuuden hankinta					
Muut hankinnat	905	1100	900	-200	-18,18
Yhteensä	905	1100	900	-200	-18,18
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	110 524	103 311	89 274	-14 037	-13,59